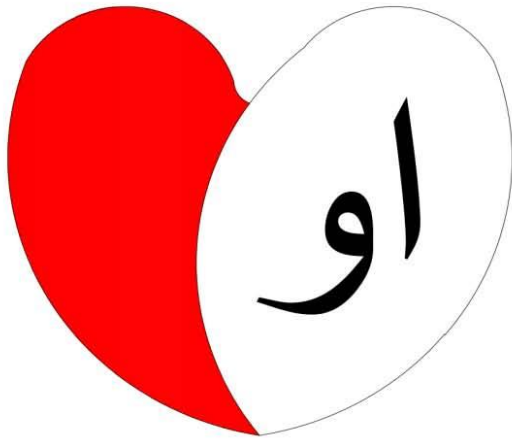

د افغان الكى

آذري جلى

مينه

ليکوال:

ډاکټر مهندس حشمت الله «آمر»

اشت / سپټمبر / کال ۱۳۸۳ ع

Ketabton.com

د افغان الک او آذري جلی مینه

لیکي پوهه:

سرلیک: د افغان الک او آذري جلی مینه

لیکوال: ډاکټر مهندس حشمت الله، و، اتمر،،

ابدبټور:

د پڅښتی لیزان: ډاکټر مهندس حشمت الله، و، اتمر،،

خپرنډوی:

چاپشمیر: ۱۰۰

چاپ نېټه: چنگاښ میاشت / کال ۱۴۰۳

گرځنده اړیکه: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له لیکوال او خپرنډوی سره خوندي دي، بي اخځ

بنووني تری د گټي اخیستنې اجازه نه شته.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

لړلیک

چوپړی

سرلیک

- ۱..... پڅښتنی
- ۲..... بسم الله الرحمن الرحيم
- ۳..... لیکي پوهه:
- ۴..... لړلیک
- ۵..... تران (پیل، شروع، برید)
- ۷..... د یادښتونو له پاره:
- ۸..... نانډوله (ناول، کپسه یا داستان)
- ۱۱۲..... د چاپ شویو کتابونو لېست
- ۱۱۵..... د کار لاندې کتابونو لېست
- ۱۱۶..... د امکان او وخت په صورت کې
- ۱۱۷..... د پڅښتنی څټ

د افغان الک او آذري جلی مینه

تران (پیل، شروع، برید)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ اِجْلَالًا
لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ خُضُوعًا لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى
اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ .

بي پایه ستاينه او بي حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چي د وجود ماني او کاینات يي د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل. هغه د ذات پوهه، عالي، لوړ او بنکلي نومونه دي، او کائناتو د پيدايښت يوه حتمي لامل دی. عظمت، د ټولې نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو جوهر په يوه والي کې د اعتراف، تباهي او بي وسي يوه له لوړو وسيلو څخه دی.

گرانو لوستونکو!

دا ځل مي و غوښتل يو بل حقيقي داستان يا ناول چي کيسه يي د آذربايجان په پلازميني (باکو ښار) کې تېره شوی ده د خپلو کتابونو مینوالو او لوستونکو سره شريکه کړم. زما د کتابونو مېنه وال يوازي معماران او انجیران نه دي، نه بايد اوسي، نو ځکه غواړم ورځ په ورځ د خپلو ليکونو کې توپير راوړم چي د هرې څانگې مېنه وال په کې ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړي چي ليکنې مي توپير و لري او هم به مي مینه وال ډېر شي.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

پاکه ربه!

زموږ له پاره خپله لاره بې ستونزې کړه، تر څو موږ له تا پرته بل څوک و نه وینو او نه یې پیژنو. زموږ سره مرسته و کړه تر څو مو په وجود کې د غرور نخبه پاتې نه شي او د اسلام د دین له سپیڅلو بنده گانو څخه مو و بولي.

- د نظر ټولو خاوندانو او هغه څوک چې دا کتاب لولي په ډېر درنښت هېله کېږي چې، خپلې غوښتنې او وړاندیزونه د دې کتاب د بیا کتنې له پاره، زما سره شریکه کړئ.

Whatsapp: ۰۰۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

په در نښت
ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د یادښتونو له پاره:

- ..... -۱
- ..... -۲
- ..... -۳
- ..... -۴
- ..... -۵
- ..... -۶
- ..... -۷
- ..... -۸
- ..... -۹
- ..... -۱۰

د افغان الک او آذري جلی مینه

نااندوله (ناول، کپسه یا داستان)

سندر نوی خوان شوی افغان الک و چې دعالي لېسې نه فارغ شوی او د کانکور په آزموینه کې د پولي تخنیک انستیتوت (د پولي تخنیک پوهنتون) ساختماني پوهنځي ته په لوړو نمره کامیاب شوي و، خورا زړور او با استعداد ز دکريال و.

هغه یوه سمستر ز دکري په لوړو نمره تر سره او د نورو زدکړو له پاره د بورسي تر لاسه کولو سره بهر هیواد ته معرفي شو.

هغه هیڅکله د هیواد نه بهرته سفر نه و کړی، په کابل ښار کې یې د اصولو سره سم صحي معاینات پیل کړ او په یوې اونۍ کې یې ختمې او بیا وروسته یې پاسپورت تر لاسه کړ، د الوتنې وخت یې د افغانستان په کلیزې (جنتری) د جمعې ورځ او سهار نهه بجې، کابل وخت ټاکل شوی و.

هغه د اړتیا وړ شیان او کالي پېرودلي او په بکس کې یې ایښي ول، د جمعې ورځ ورسیده او هغه وختي له خوبه پاڅېد، لمانځه نه وروسته یې پر خپلو کالیو لاس و واهه چې د سفر کوم شی یې له هیره نه وي وتلي.

شیان بشپړ ول، بیا یې بکس اوچت او په زړه کې یې و ویل: خدای وکړي تر یو ویشتمو کیلو ګرامه ډېر نه وي، بیا یې د پلار، مور، ورونو او خویندو سره خدای پاماني وکړه، بکس یې واخیست او د کوره د باندي شو.

موريې د رواج سره سم هغه پسي اوبه وشیندي او دروازه یې وتړله.

د افغان الک او آذري جلی مینه

سندر خپل بکس د کوڅو نه عمومي سړک ته ورساو او سړک غاړې ته د ټکسي موټر په انتظار شو، ټکسي راغی، بيغي بقالی نه وروسته په موټر کې کيناست او کابل نړيوال ډگر خوا ته روان شو.

سړکونه تش ول، دنن په شان گڼه گڼه نه وه، قانون مراعت کېده او هري خوا ترافيکي اشارې وې.

په چوکونو کې ترافيک ليدل کېده او چلونکو ته به يي اشارې کولې، لږ ځنډ وروسته، هوايي ډگر ته ورسېد او له موټره پلې شو.

کابل نړيوال ډگر ته د ننوتو انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د کابل نړیوال ډگر انځور

یواځې مخ په ترمینل روان شو، ځانگړي ځایونو کې یې د بکس او ځان لټون (تلاشي) ورکړ او هغه ته لار بڼونه وشوه چې بکس د وزن کولو نه وروسته ځانگړې څانگې ته وسپاري، په خپله نړیوال سالون ته ننوځي او تر اعلانې دې انتظار وکړي.

هغه سالون ته لار او د کړکۍ مخ ته کیناست، کوم ځای نه چې د هوايي ډگر بڼه ننداره کېده او د الوتکو، الوتل او کیناستل ورته په روښانه توگه ښکارېدل.

څو دیکي(دقیقي) وروسته یې ولید چې یوه لویه الوتکه د هوايي ډگر د ځغاستې سړک ته نږدې شوه.

د افغان الک او آذري جلی مینه

د آیرفلوت د کمپنی د الوتکی انخوړ (شوروی وخت)

ده ته خورا په زړه پورې وه، الوتکه د غاستي په سرک کیناسته او ورو، ورو د ترمینل خواته نږدې او بیا وروسته ودرېده.

د افغان الک او آذري جلی مینه

د آیرفلوت د کمپنی د الوتکي انځور په هوایي ډگر کې (شوروی وخت)

د زینی گاډی ور نږدې او د دروازي ځای سره یې جوښت کړ، د الوتکي دروازه خلاصه او مسافرو په کته کېدو پیل کړ. په الوتکه کې ډېری بهرنیان ول او دا الوتکه د پخواني شوروی اتحاد د آیر فلوت د کمپنی، الوتکه وه.

مسافریڼ خلاص او د بکسونو مسولین هم د بکسونو کته کولو ته پیل کړ، ټول بکسونه یې په ځانگړي گاډي کې کېښودل او د ترمینل د بکسونو تسلیمېدو ځای ته یې یوړل، بیا یې د نوې الوتکي بکسونه په گاډی کې کېښودل او الوتکي د بکسونو ځانگړی ځای ته یې گاډی ودراره او بکسونه یې په الوتکه کې کېښودل. د ترمینل په لودسپیکر کې غږ شو: د مسکو الوتکه چمتو ده.

د افغان الک او آذري جلی مینه

ژر شی!

خپلي کڅورې (بيکونه) واخلي!

پاسپورتونه او ټکټونو مو په لاس کې و نیسئ.

خلک له خپلوځایونو څخه پاڅېدل او د خپلو شيانو په تنظیمولو یې

پیل کړ، سفدر هم خپله کڅوره (بیک) غاړې ته واچوه او پاسپورت

یې په لاس کې ونیوه چې په هغه کې ویزه او ټکټ هم ول.

مسافرين له ترمینل څخه و وتل او د الوتکې خوا ته روان شول، هلته

د الوتکې زینې سره ودرېدل او د الوتکې سټیورډیسي و ویل:

لمړی دي، د تاشکند مسافرين پورته شی.

د آیرفلوت د کمپنی د الوتکی انځور (شوروی وخت)

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د آیرفلوت د کمپنی د الوتکی انځور په کابل ښارکې (شوروی وخت)

د تاشکند مسافرين ختم او بيا يې و ويل:
نور مسافرين کولای شي الوتکې ته پورته شی.
سفدر هم د لمړي ځل له پاره په الوتکه کې و خوت او بلي
سټيور ډیسی هغه ته د تکت د نمری سره سم د څوکۍ لارښونه وکړه،
هغه څوکۍ ته نږدې او سټيور ډیسی ور ته و ويل:
کڅوره دې پاس د کڅورو(بيکونو) ځای کې کېږده او خپله دې پر
ټاکلي ځای کينه.
سفدر پر خپل ټاکلي ځای کيناست.
مسافرين ټول پر خپلو ټاکلوځايونو کيناستل او د الوتکې دروازه د
ځانگړی کس له خوا وتړل شوه، د الوتکې زينه لري او الوتکې ورو،
ورو د ځغاستي سرک پر لور حرکت وکړ.

د افغان الک او آذري جلی مینه

الوتکه د خُغاستي سړک ته ورسېده او د چمتو والی (تیارسی) په حال کې شوه، بیا سټیورډیسو د خطر په حالاتو کې اړینې لارښوونې وکړې او وپي ویل:

که چېرې نفس مو تنگیږی د دې الې (وسیلې) او د اوبو(بحر) په غورزېدو کې د دې واسکت، د زړه بد والی او نوروستونزو په حالاتو کې د دی تنی په کېکاږلو سره مونږ په خدمت کې یوو، لږ وروسته یې ټولو ته د ملاوستنی (کمر بند) تړلو لارښونه وکړه او وپي ویل:

لمړی خپل ملاوستنی (کمر بندونه) وتړئ چې الوتکه، الوخي!

د الوتکې د آکسیجن، هوا سوړ والي او غږ کنټرولولو سیستم انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د الوتکې ملاوستني (کمر بند) تړلو انځور

د الوتکې ملاوستني (کمر بند) تړلو لارښود انځور

ټولو ملاوستني وتړل، سټيور ډيسو خپل لټون پيل کړ او ټولوته يې وويل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

نور د الوتکې د عملي د لارښوني سره سم عمل وکړئ. بيا الوتکې د ځغاستي سرک کې پر میندو پیل او له ځمکې اوچته شوه، سفدر چې لمړی ځل يې و، د الوتکې کړکۍ ته نږدې ځای وړ په برخه شوی و، د کابل خیرخاني مېنې کورنو ننداره يې کوله، بيا ورو، ورو الوتکه اوچتېده او د کابل د نورو سيمو په نندارې يې پیل کړ، کوم چې کوچني او کوچني کېده. الوتکې دوی دورې د کابل په ښار و وهلي، خورا اوچته شوه او سفدر ته ځمکه ښه نه ښکارېده، يوازي شين آسمان او د لمر وړانگې يې تر سترگو کېدې. الوتکه اعظمي لور والي ته ورسېده او د الوتکې عملي اعلان کړ: الوتکه په عادي ډول الوزې، تاسو کولای شئ چې خپل ملا وسنتي خلاص او له تشنابه هم استفاده کولای شئ. لږ وروسته د الوتکې خدمه مسافرو ته ناشتا، چای، قهوه، اوبه، کوکاکولا او فانتا راوړل، بيابې نويو مسافرو ته يې د ميز د خلاصولو او گټې اخيستنې، لارښونه وکړه.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د الوتکې د سپټونو(ناستي ځای) انځور

بیا وروسته یې ټول کارول شوي لوبني بېرته غونډ کړل، لږ وروسته یې اعلان وکړ:

مونږ د افغانستان د سرحد نه تېر او د ازبکستان خاوري ته د ننه شو، د څو ډکيکو مزل نه یې بیا اعلان کړ:

الوتکه مخ په کته کېدو ده، خپل د ملاوستني وتړئ!

او لږ ځنډ وروسته یې اعلان کړ:

تاسو کړکيو نه د تاشکند ښار ننداره کولای شئ، د هوا تودوخه اته دېرش درجې، لمردی او د مهمو ځایونو تکسي او بسنو لارښونه یې هم وکړه.

الوتکه د ځغاستي په سرک کیناسته او د ترمینل خوا ته روانه شوه، ترمینل ته د رسېدو وروسته ودرېده او بیایي اعلان وکړ:

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د الوتکي د سیتونو(ناستي خای) انځور

د تاشکند محترم مسافرین کولای شي د ترمینل د وتلو څانگي او نور مسافرین د گرځندوی سالون ته تشریف یوسی.

د تاشکند د ښار نړیوال هوایي ډگر انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

د تاشکند د بنار نړیوال هوایي ډگر انځور

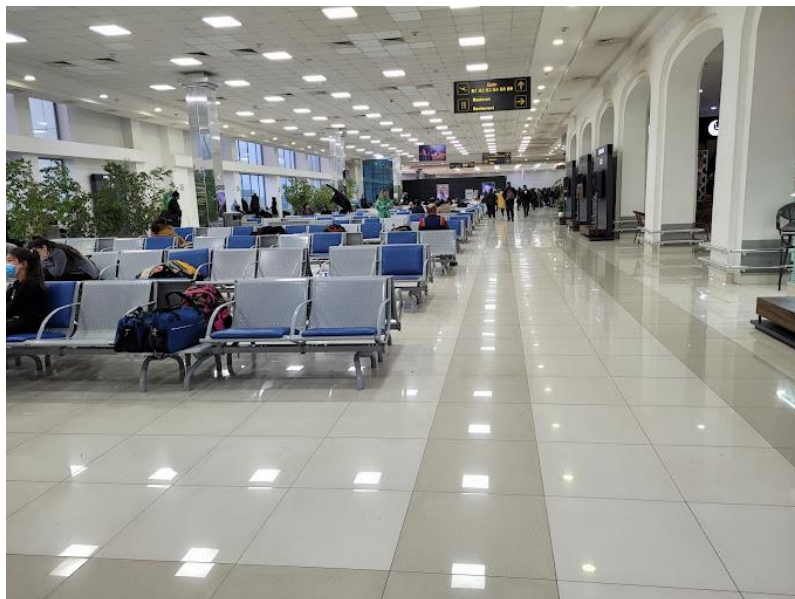

د تاشکند د بنار نړیوال هوایي ډگر د سالون انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفر د نورو مسافرینو سره گرځندوی سالون ته لار اوپه لاره کې د متحرکو زینو، برېښنایي پټلیو سره آشنا شو او یوه گری یې په سالون کې تېره کړه، بیا وروسته اعلان شو چې د مسکو د ښار مسافرین کولای شی، الوتکی ته پورته شی.

د تاشکند د ښار نړیوال هوایي ډگر د سالون انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د تاشکند د ښار نړیوال هوایي ډگر انځور

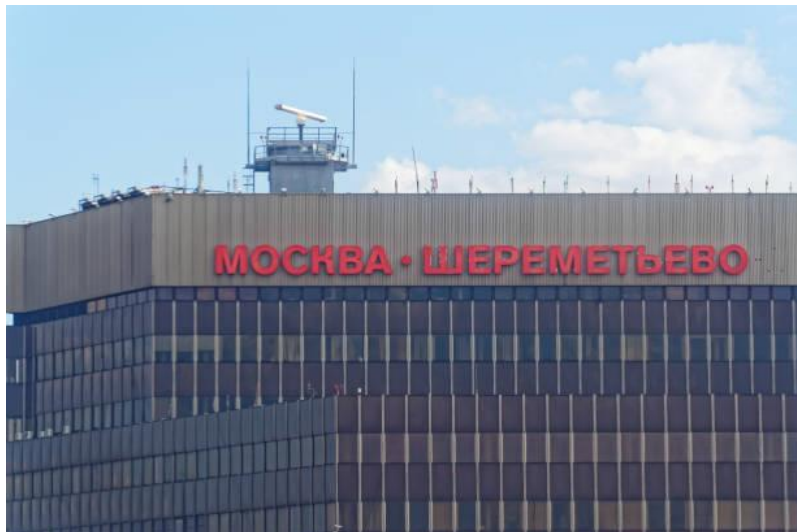
مسافرو الوتکې خوا ته حرکت وکړ او په نوبت سره الوتکې ته پورته او بیا په خپلو ځایونو کېناستل، وروسته نوي مسافرین تاشکند د ښار نه الوتکې ته پورته شول، بیا الوتکې سټیورډیسو د کابل ښار په شان اعلانونه وکړل او مسافر یې مهمو ټکو ته زیر کړل.

الوتکه واولوته او د مسکو پر لور یې حرکت وکړ، په لاره کې مسافرو ته د ماښام ډوډی ورکړ شوه، وروسته له شپږو ساعتونو الوتکه د مسکو د شریمتوا نړیوال ډگر ته ورسیده، ښار نه معلومیده او تیاره وه.

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو د بنارشریمیتوا نړیوال هوایی ډگر انځور

مسکو د بنارشریمیتوا نړیوال هوایی ډگر انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

الوتکه وروسته د کیناستو ترمینل ته نږدې شوه او ودرېده.
د الوتکی مسولینو د روازه خلاصه او په دهلیز کې د خدای پامانی
په خاطر ودرېدل، د خلکو سره یې خدای پامانی کوله او هر یوته یې
ویل:

بڼه وخت!

بڼه ژوند!

مونږ د ښار ښکلاو نه گټه پورته کړئ!
بیا سفدر هم د الوتکې نه د باندې او بل دالان (دهلیز) ته ننوت کوم
چې یې په لمړی ځل ولید، بیا د دالان (دهلیز) د ختمېدونه ترمینل ته
ورسېد.

هلته لارښود ورته و ویل:

دلته ودریزه تر څو ټول نوي زدکړیالان ټول، بیا وروسته به یو ځای
ښار ته لار شو.

هغه و ویل:

سمه ده!

زدکړیالان ټول سره راټول شول او لارښود ورته و ویل:

زما په سې راشئ!

هغوی ټول لمړی د بکسونو د اخیستو ځای ته لارل بیا وروسته
لارښود ورته د بکسونو اخیست لارښونه وکړه.
ټولو خپل بکسونو واخیستل او یو ځای ودرېدل.
شپه وه، د ترمینل څراغونه ډیر روښانه او د باندې و دانې نه په
سترگو کېدې.

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو بزار د شريمیتوا د ترمینل د ننه انځور

د الوتکو د الوتو او کیناستو غرونه تر غورو کېده، بیا دوی ته لارښونه وشوه چې د وتلو گړخندوی سالون ته لاړ او د بس راتگ پوري انتظار وکړی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

مسکو ښار د شریمیتوا د ترمینل د بکسونو اخیستو انځور

مسکو ښار د شریمیتوا د ترمینل د ننه انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

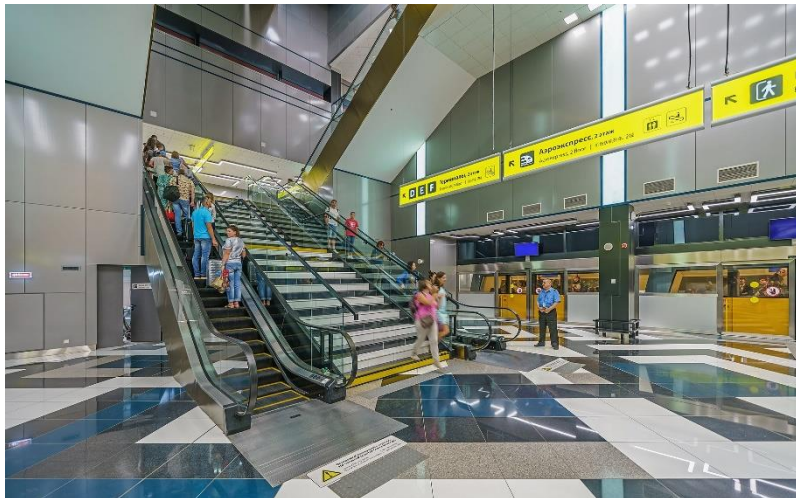
ټول نوي زدکړيالان هلته راټول شول او لارښود ورته و ويل:

لاندي تل کي تشابونه دي.

تاسو کولای شئ ترې گټه واخلي!

سفر هم لاندي کوز شو او تشاب ته لار، هغه د تشاب نه د گټي اخیستنې په هکله پوهېده، ځکه چې يې په کابل ښار کې ژوند کړی و.

بيا وروسته له تشابه و وت او د لاس مينځلو لوبني ته لار ترڅو لاسونو پرېمنځي.

مسکو ښار د شريميتوا د ترمينل د ننه انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

اخوا، ديخوا يې وکتل، د لوبني په سر يې د اوبو گوټکونه و نه ليدل
او حيران شو چې څه رنگه له لوبنی گټه واخلي.

مسکو ښار د شريميتوا د ترمينل د ننه انځور

هغه حيران ولاړ و، يو کس راغی او لاس يې يوې علامې ته نږدې
او اوبه راغلي، سفر په خندا او له ځانه سره يې و ويل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

مسکو بنار د شریمیتوا د ترمینل د تشنابونو انځور

دا دی!

بل چل دی هم یاد کړ.

د دسمال په لټه کې شوچې خپل لاسونه پرې وچ کړي، بیا یې یوه بکسه د لاس مینځلو لوبښي سره ولیده او په زړه کې یې تېرشوه: کپدای شي دا هم د یو څه له پاره وي، ځکه کومه لیکنه پرې نه ښکارېده، بیا بکسي ته نږدې شو، او ویې کتل چې کوم ځای کې یې بټنه وي او تست یې کړي.

شاو خوا یې وکتل او کومه بټنه یې و نه مونده، بیا یې سر د لاندې کړ چې و گوري، کومه بټنه د بکسي لاندې نه وي، سر یې ټیټ کړ په همدې وخت کې گرم باد پو شو، هغه ژر سر لرې کړ بیا ماشین کار پرېښود.

د افغان الک او آذري جلی مینه

لاس وچلو ډبي انځور

بيا يي لاس ور دمخه کړ، ماشين بيا گرم باد پو کړ، سفر چي لږ وېرېدلی و، خوشحاله شو او له ځانه سره يي و ويل:

دا دي بله خوشحالي!

لاسونه يي وچ کړل، بيا يي گړۍ ته وکتل، او په ځغاستو پاس و خوت تر څو پرې نا وخته نه شي، پاس ورسيد، د خپل بکس خواته کيناست او د خلکو د وتلو او ننوتلو په ننداره شو.

عجيبه دروازه ته يي پام وگرزېد، چي په خپله خلاصېده، سفر حيران شو او دروازي خواته روان شو، تر څو وگورئ څوک دروازه خلاصوي او بيا يي بېرته تړي، دروازه شيشه يي وه او کس چي دروازه يي تړله او خلاصوله په سترگو نه ليدل کېده.

د افغان الک او آذري جلی مینه

شریمیتوا د ډگر اتومات دروازي انځور

هغه بېرته خپل ځای ته راغی او یو بل افغان زدکړیال ته یې وویل:
عجیبه دروازه ده، خلاصه او تړل کېږی مگر کس یې نه بنکاري.
هغه هم متوجه شو او ویې ویل:
راځه چې وړاندې لار شو او د نږدې یې وگورو.
هغوی وړاندې لارل او دروازي ته څېرمه ودرېدل.
خلک وتل او ننوتل، دروازه خپله خلاصېده او تړل کېده.
بیا سفدر هغه افغان زدکړیال ته وویل:
ته دلته اوسه زه د باندې گورم، کېدای شي کس د باندې نه دا کار
وکړی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

هغه ودرېد او سفدر دروازي ته نږدې شو، په دې وخت کې دروازه خلاصه شوه او هغه د دروازي نه و وت.

هرې خوايي وکتل او کوم کس يې ونه ليد، بيا بېرته دروازي ته نږدې شو، دروازه په خپله خلاصه شوه او سفدر د ننه شو، بيا دوي خُل يې دا کار وکړ، کوم بدلون په کې را نه غی. پوه شوه چې دا دروازه هم اتومات ده.

هغه افغان زدکړيال ته و ويل:

دلته ټول شيان اتومات دي.

افغان زدکړيال چې په لمړي خُل له هېواده د باندي سفر کړې و په خندا شو او ويې ويل:

دلته هر څه ټوپير لري، لمړی بايد پوښتنه وکړو بيا عمل وکړو، تر څو چې څه شی خراب او دهيواد نوم بد نه کړو.

سفدر و ويل:

هو!

دا بڼه سوچ دی؛

بيا په دې وخت کې لارښود غږ کړ:

الکانو!

دلته راشئ.

تاسو موټرچمتو (تيار) او دروازي شاته ولاړ دی.

خپل بکسونه او کڅورې (بيکونه) واخلي!

موټر ته د ننه شی!

هغوی خپل بکسونه او کڅورې (بيکونه) واخيستل او موټر خوا ته روان شول، په نوبت سره موټر ته وختل، بيا لارښود لېست ولوست،

ټول کسان حاضر ول، بيا يې چلونکي ته و ويل:

حرکت وکړه!

د افغان الک او آذري جلی مینه

چلونکي حرکت وکړ؛

سفر د کړکۍ خواته ناست و، او د کړکۍ شیشه يې خلاصه کړه،
هوا ډيره بڼکلي وه، د کابل او تاشکند په څېر گرمي نه وه، د پسرلي
په شان هوا بڼکارېده.

شپه وه او څه نه بڼکارېدل، موټر په چټکتيا روان او له دښتو،
ځنگلونو نه و وت او بڼار ته نږدې شو.

په دې وخت کې د لوړو ودانيو څراغونه بڼکارېدل او سفر داسې
اوچتې ودانې نه وې ليدلي.

موټر يوې ساحې ته لار او د ودانيو منځ ته ورسېد، بيا لږ وروسته
يې موټر د يوې ودانۍ خواته ودر او، لارښود و ويل:

الکانو له موټر کوز او د ودانۍ مخې ته انتظار وکړئ، بيا لارښود
و دانۍ ته د ننه شو، لږ ځنډ وروسته راغی او الکانو ته يې و ويل:
د نومونو په مطابقت سره سم ټاکلي پور او کوټو ته لار شئ، د هر
پور مسول کس تاسو سره مرسته کوي، هر څوک د لېست سره سم
خپل ټاکل شوي پور او کوټو ته لارل، بيا وروسته لارښود راغی
او ټولو ته يې و ويل:

بڼه شپه!

سبا به سره وينو، تر څو چې زه نه وم راغلی تاسو به چېرته نه ځئ.
الکانو و ويل:

سمه ده!

تاسو ته هم بڼه شپه!

هغه و ويل:

مننه کوم.

د افغان الک او آذري جلی مینه

بیا لار.

زدکریالان ډیر ستری شوي ول او په خپلو ټاکلو ځایونو کې بیده شول.

سهار اته بجې شوي.

لارښود راغی.

بیا د هر پور مسول، الکان یې ټول کړل او هر یو ته یې یو کوچنی ټکټ ورکړ او هغوي ته یې د سهار د چای څښلو لار ښونه وکړه، زدکریالان ټول د ډوډۍ سالون ته د ننه شول او ورته لار ښونه وشوه چې په کرښه (لین یا قطار) کې ودرېږي.

هغوی په کرښه (لین یا قطار) کې ودرېدل بیا لارښود ورته و ویل: لمړی پطنوس واخلي بیا هګي، هلوا، کچالو، پپرو، او هر څه چې په ویتزین کې وینئ، کولای شئ چې واخلي، په مېز کې کېنئ او و یې خورئ.

هغوی دا کار وکړ بیا لار ښود ورته و ویل: څوک چې خواره خلاصوي کولای شي خپل پطنوس ټاکلي ځای ته ورسوي او هلته یې په مخصوصه کراچي کې کېږدئ.

الکانو و ویل:

پوه شوو.

بیا لارښود و ویل:

دا هم تاسو د غرمي د ډوډۍ ټکټ.

لارښود ټکټونه و ویشل او ورته یې و ویل:

د ډوډۍ وخت له یوې بجې نه تر دوي بجو پورې دی، کوبښن وکړئ په ټاکلي وخت ډوډۍ ته راشئ.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د ډوډۍ نه وروسته مونږ د بنار يو پروگرام لرو، چې تاسو د تړافیکي اشارو، موټرو او میټرو سره معرفي او بیا وروسته یو پارک ته، وخت تېرولو د پاره لار شو.

الکانو و ویل:

سمه ده!

لارښود لار او الکان هم خپلو کوټو ته لارل، کړکیو ته نږدی شول او هرې خوا په کتلو یې پیل کړ.

په خپل منځو او نورو زدکړیالانو سره یې په روسي ژبې خبرې پیل کړې.

غرمه او نږدی یوه بجه شوه، سفدر ډېر وړی شوی و، او نور افغانانو ته یې غږ کړ:

راځئ!

ډوډۍ ته لار شو!

نور زدکړیالان هم را ټول او مخ په ډوډۍ خونې یې حرکت وکړ.

هغه نورو ته هم و ویل:

خپل ټکټونه واخلي.

هغوی ټکټونه واخیستل او ډوډۍ خونې ته لارل، اوس د ډوډۍ په اخیستلو پوه شوي ول.

ډوډۍ نه وروسته هغوی بېرته خپلو کوټو ته ستانه شول او د لار بند په انتظار کې شول.

دوې بجې شوې، لارښود راغی، ټول یې سره راټول او ورته یې هدایت وکړ چې موټر ته وخپړی، کوم چې د ودانۍ مخې ته ولاړ دی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

الکان موټر ته وختل او هر څوک په خپله خوښه ځایونو کې کیناستل،
سندر هم یوې څوکې کې چې کړکۍ ته جوښته وه، کیناست تر څو د
بنار ننداره وکړی.

موټر حرکت وکړ او بنار مرکزي سیمې خوا ته روان شو.
سندر لور پورې ودانۍ و لیدې او په بل افغان زدکړیال چې په خوا
کې یې ناست و، غږ کړ:
گوره!

دا ودانۍ زموږ تر سینمایي پامیر او سیلو نه هم اوچتې دي، که
چېری د چا په سر خولۍ وي او د ودانۍ سر خواته وگورئ، هرو
مرو خولۍ یې له سره غورځیږي.

هغه و ویل:

هو!

همداسې ده!

په رښتیا چې ډېرې اوچتې ودانۍ دي.

یوه کړۍ په بنار کې وگرځېدل او لار بنود به دوی ته د سرکونو
نومونه، ترافیکي اشارو سیستم او د سرک نه تېرېدو چل بنوده.

بیا وروسته یوې ودانۍ ته نږدې، پیاده رو ته موټر ودرېد، لار بنود
غږ کړ:

له موټره کوز شی!

یوې خوا ودرېږي!

بیا به یو ځای مټرو کې لار شو چې د ځمکې لاندې ده.

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفر سوچ وکړ چې دا به د کابل په شان ځمکې لاندې لار (زېږ زمينې) وي چې په ټول افغانستان کې هغه وخت يواځې په ده افغانانو سيمه کې شتون درلود.

کوم وخت چې مترو ته ننوتل، ويې ليد چې ډېر لوی سالون دی او څه ماشينونه بنکاري چې خلک په کې پیسې اچوي، دننه کېږي او را وځي، سفر حيران شو چې دا څه بلا ده، کوم ځای ته راغلو، دا خو د کابل د ځمکې لارې غونډې نه ده.

مسکو ښار د مترو ترمینل انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو ښار د مټرو ترمینل د باندي انځور

مسکو ښار د مټرو ترمینل د ننه انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو د ښار د مترو ترمینل د زینو انځور

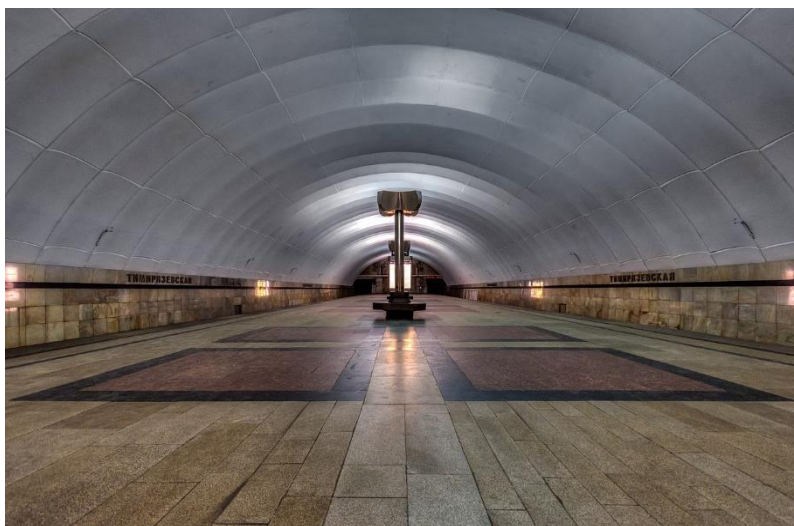
مسکو ښار د مترو ترمینل د زینوانځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

مسکو ښار د مټرو ترمینل د ننوتلو د اجازی ماشین، انځور

مسکو ښار د مټرو ریل گادی لارې انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو ښار د مترو زینې انځور

مسکو ښار د مترو ریل گاډی دالان انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو بنار د مترو ریل گادی انځور

بیا لارښود و ویل:

د دې له پاره چې د مترو، اډو څخه استفاده وکړو، باید په دې ماشینو کې پیسې واچوو او ترې تېر شو، بیا به په برقي زینو کې د ځمکې تل کوز شو، چېرې چې ریل گادي ځي او راځي.

لارښود هغوی ته د تېرېدو چل و ښود او هر یو کس ته یې یو پنځه کپیکه (روسي ماتې پیسې نوم) د اوسپنې پیسې ور کړې.

هغوی د هدایت سره سم کنټرول د ماشین نه تېر شول او پر پټی ودرېدل، څو ثانې وروسته پټی په زینې بدله شوه او د ځمکې تل ته یې حرکت وکړ.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

څه ځنډ وروسته ټول د ځمکې تل ته ورسېدل او لارښود غږ کړ:
دېخوا را ټول شئ!
تاسو ته لارښونه کوم!
الکان یوې خواته غونډ شول او لارښود ورته د مټرو نقشه ورکړه
او ویې ویل:
دا دي!

د مټرو نقشه له ځانه سره واخلي او وگورئ، دلته یو دایروی سړک
دی، نور سړکونه د مرکز نه تېرېږي، هر سړک (مسیر) ځانته نوم
لري، او مونږ باید په دغه قطار کې و څېړو چې اسماعیلوف پارک
ته مو رسوي.
لار ښود ډېره کړه:

دغه تم ځای (ایستگاه) نمره دوې یادېږی.
چلونکي د هرې اډې (تم ځای) نوم اخلي او وايي:
دا..... اډه ده او بله اډه ..... نومېږي.

د افغان الک او آذري جلی مینه

لږ زڼد وروسته هغوی نوموړې اډې ته و رسېدل او لارښود غږ کړ:
کوز شی!

ټول یوې خوا ټول شی!

بیا یې و ویل:

په دې زینې کې وخبرئ!

بیا وروسته په پای کې، سالون کې ودرېږئ.

زه تاسوته وایم چې په کومه لار و وځو.

هغوی و ویل:

سمه ده!

وروسته ټول په پاسني (برسېرني) سالون کې ټول شول، لارښود

راغی او اشاره یې وکړه چې په دې خوا و وځو.

الکان و وتل.

د افغان الک او آذري جلی مینه

لارښود و ویل:

ما په سې راشئ!

لمړی لارښود هغوی د اسماعیلو فسکي کمپلکس ودانی چې نړیوال سپورتي سیالیو (مسابقو) له پاره جوړ شوي ول، بوتلل، له ودانیوسره یې وپېژندل او د څو دکیکو له پاره شاو او خوا وگرځېدل.

مسکو ښار د اسماعیلو فسکي د نړیوال سپورتي سیالیو ودانیو کمپلکس انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

مسکو ښار د اسماعیلوفسکي د نړیوال سپورتي سیالیو ودانیو کمپلکس انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

بیا وروسته لارښود و ویل:

راځئ!

اوس پارک ته ځو.

هغوی د لارښود پسې لارل او اسماعلیوفسکي پارک ته ننوتل.

ډېر لوی پارک و، هرې خوا شین، فواري او د اوبو ډنډونه ول. خلکو په کینتیاو کې کولای شو و گرځي، ژوی او مرغان هم لیدل، کپدل.

ډېره هوسا او ښکلې طبیعت و.

هغوی تر ماښامه چکر و واهه، بیا لارښود و ویل:

راځئ!

د اسماعلیوفسکي د پارک انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

د اسماعیلو فسکی د پارک انځور

د اسماعیلو فسکی د پارک انځور

د افغان الک او آذري جلی مینه

اوس به بېرته هستوگنځي ته لار شو چي د ماښام د ډوډۍ وخت دی.
هغوی بیرته د بس په مرسته هستوگنځي ته لارل.

هغوی ټول هستوگنځي ته د ننه شول او لارښود ټولوته د شپي د
ډوډۍ، سهار چای او غرمي ډوډۍ، ټکټونه ورکړل او و يې ويل:

سبا چېري مه ځئ!

کېدای شي هر څوک خپلو ښارونو ته سفر وکړئ.

الکانو ومنله او ويې ويل:

سمه ده!

لارښود خدای پاماني واخيسته او ويې ويل:

خدای مو تل خوشحاله لره!

تل بري اوسئ!

بيا لار.

الکان ډوډۍ سالون ته د ننه شول او د ډوډۍ خوړلو وروسته، بيا

هر څوک خپلو کوټو ته لارل.

ماسخوتن و، سفر هغه افغان زدکړيال ته و ويل:

ټلويزيون کوټي ته څو او که د باندې؟

هغه و ويل:

ستا خوبه!

سفر و ويل:

راځه د باندې به و وځو.

هغه و ويل:

سمه ده!

هغوی د باندې و وتل.

د يو کس يې و پوښتل:

دلته د مسکو دولتي پوهنتون ودانۍ چېري ده؟

هغه و ويل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

راځئ!

زه به يې در وښيم.

په لاره کې هغه د دوی نه پوښتنه وکړه:

له کوم هېواده راغلي ياست؟

هغوی و ويل:

له افغانستانه.

بيا يې و ويل:

ستاسو هېواد کې جگړه ده؟

هغوي و ويل:

هو!

زمونږ د خاورې دښمنان خورا ډېر دي.

بيا يې و ويل:

تاسو بايد کوښښ وکړئ چې خپل هيواد ودان کړئ.

هغوی و ويل:

هرو مرو!

بيا لږ مزل يې وکړ او وېي ويل:

ښی لاس ته وگورئ، هغه لوره ودانی د مسکو دولتي پوهنتون ودانی

ده، تاسو کولای شئ د نږدې يې وگورئ.

د ننه کيدای نه شئ ځکه چې شپه او دانی تړلې دي.

بيا يې هغوی ته و ويل:

نور څه خدمت کولای شم:

هغوی و ويل:

مننه کوو!

کس بېرته وگرځېد، سفدر او بل افغان زدکړيال، پوهنتون خواته

روان شول.

د پوهنتون تر مخه لوي سړک و، او دوی بايد د هغه تېر شوي وای.

د افغان الک او آذري جلی مینه

دوی د لمړي سرک نه واوښتل او منځني سرک ته نږدې او وپي غوښتل چې له سرکه او وري (تېرشي).

لمړی یې بنی اوبیا یې کین خوا ته وکتل، گادي (موټر) نه بنکار بدل، بیا په سرک کې ننوتل.

په دې وخت کې د ترافیک شپېلی شو.

هغوي ودرېدل او یې کتل، ترافیک نه بنکار پده.

بیا یې حرکت وکړ.

بیا د ترافیک شپېلي غږ شو.

هغوی ودرېدل، په دې وخت کې یو تن ترافیک د خپل موټر سایکل سره د دوی خواته ودرېد.

لمړی یې عسکري سلامي و وهله، بیا یې دوی ته و ویل:
بیرته راشئ!

هغوی بیرته د سرک غاړی ته راغلل.

ترافیک د هغوی نه و پوښتل:

د کوم حای یاست؟

هغوی و ویل:

د افغانستانه.

بیا یې و ویل:

چیر ته زدکړې کوئ؟

هغوی و ویل:

تر اوسه نه پوهېږو، کېدای شي سبا به روښانه شي.

بیا یې و پوښتل:

اسناد مو کتلی شم؟

هغوی و ویل:

زمونږ اسناد د مسول کس سره دي.

بیا یې و پوښتل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

خو ورځي کپزی چې مسکو کې ژوند کوی؟

هغوي و ويل:

دوي، دري ورځي.

بيا يې و ويل:

تاسو پوهیږئ، چې د سرک له کوم ځايه تېر شئ؟

هغوی و ويل:

هو!

ترافيک و ويل:

نو بيا ولی د ځانگړي (مخصوص) ځای نه تېر نه شوی؟

هغوی و ويل:

مونږ د قانون سره سم، لمړی مو بني بيا موکين خوا وکتل، گاډی نه تر سترگو کېدل، ځکه مو پرېکړه وکړه (تصميم و نيو) چې له سرکه تېر شو.

هغه و ويل:

دلته قانون داسې دی:

لمړی بايد دسرکه د تېريدو ځای ته ځان ورسوي، بيا ترافيکي څراغونه وگورئ، چې د پياده رو څراغونه شنه (زرغون) شول، کولای شئ چې له سرکه تېر شئ.

هغوی و ويل:

دلته څراغونه نه تر سترگو کېدل نو ځکه مو وغوښتل له سرکه تېر شو.

هغه و ويل:

دا دليل نه شي کېدای.

د دې له پاره چې مو لمړی ځل دی او د بله کبله دا چې تاسو د افغانستان (وروسته پاتې) هېواده یاست، نه مو جریمه کوم، د دې راز سر غړونې جریمه درې روبله (د روسي پيسو نوم) چې تقریبا

د افغان الک او آذري جلی مينه

څلور ډالره (امريکايي پيسو نوم) سره سمون خوري، بايد جریمه شوي وای.

بيا يې زياته کړه:

راځئ!

زه تاسو ته د تېرېدو ځای در بنيم.

ترافیک خپل موټر سيکل سره ورو، ورو په پياده رو کې روان او د هغوي سره په خبرو اترو بوخت شو.

لږ ځنډ وروسته ترافیکي اشارې ته ورسېدل او هغوی ته يې لارښونه وکړه چې، له سړکه تېر شئ.

هغوی له سړکه تېر او د مسکو د دولتي پوهنتون ودانۍ ته ورسېدل. ودانۍ خورا بنکلي او تاريخي وې.

هغوی څو دکيکۍ هلته وگرځېدل بيا وروسته بېرته خپل هستوگن ځای ته ستانه شول.

شپه تېره شوه، سهار شو، دوی د سهار چای څښلو د پاره سالون ته لاړل، وروسته د چای نه بېرته خپلو کوټو (خونو) ته ستانه شول.

سفدر د هغه افغان زدکړيال سره، د يوې گړۍ د پاره، تلویزيون په سالون کې ناست و، زړه يې په تنگ او بيا يې هغه افغان الک ته و

ويل:

راځه د باندې و گرځو!

هغه و ويل:

سمه ده!

دواړه له و دانۍ و وتل:

هرې خوا د مني ونې وي، دوی يو پياده رو خوا ته روان وو، سفدر هغه افغان زدکړيال ته و ويل:

ته ودرېره زه يو څو مني وشکوم.

هغه ودرېد.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

سفدر د ونې ځانگي ته لاس ور ور او يوه ځانگه يې په لاس کې و
نيوه، غوښتل يې چې غټې منې ترې وشکوي.

غټې منې لږ او چټې وي، هغه ځانگه نوره هم ټيټه کړه، په دې وخت
کې ځانگه ماته او د پياده رو سره په ځمکه وغورځېده، سفدر او هغه
افغان الک ډېر خپه شول، په دې وخت کې يوه زړه ښځه راورسېده
او دوی ته يې وويل:

گورئ!

څومره بد کار مو وکړ!

د څو منو له پاره مو ځانگه ماته کړه.

هغوي وويل:

زمونږ هدف د ځانگي ماتول نه و.

بيا هغه نږدې شوه.

منې يې له ځانگي وشکوي او هغوی ته يې ورکړئ.

هغوی له شرمه منې په جبونو کې واچوی او هستوگنځي خواته روان

شول، منې يې پريمنځې او په خوراک يې پيل کړل.

منې اومه وې او هغوی و نه خوړي.

بيا سفدر وويل:

ته دلته اوسه، زه بازار ته ځم او منې پلورم (اخلم)، دواړه به يې

وخوړو.

هغه وويل:

سمه ده!

احتياط کوه!

سفدر وويل:

له پېښې نه ټيټه نه شته.

بيا په خدا او د کوتي ووت.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د ودانی نه و وت او د سرک خواته روان و که کومه هتی و ویني او مني وپيري.

په لاره کې يې د خلکو يو کتار وليد چي يوي هتی ته ولاړ دی، لږ نږدی او ديو بوډا سړی نه يې پوښتنه وکړه:

دلته کومه هتی شته چی مني وپيرم؟

هغه و ويل:

هغه هتی کې، کولای شی.

سفر خوشحاله شو او د هتی خوا په چټکی روان شو.

د هتی مخی ته ودرېد او له جب نه يې پیسي را و ویستي او ویی

ويل:

ماته دوي کیلو مني وتله!

هتيوال و ويل:

وار(نوبت) کې ودرېره.

هغه لږ وروسته شو او ودرېد.

خلکو شور ماشور جوړ کړ او ویي ويل:

بي واري(بي نوبتي) مه کوی!

تول خلک کار لري!

د سفر پام خلکو خبرو ته نه وه او سوچ يې کاوه، بل چا ته وايي.

په دې حال کې يوه بوډی بنځه را مخ ته شوه، سفر يې د لاسه و

نيو او ورته يې و ويل:

له ما سره راشه!

هغه و ويل:

څه خبره ده؟

بوډی بنځي و ويل:

ډېری خبرې مه کوه!

راځه!

د افغان الک او آذري جلی مینه

بودی، سفدر د کرښې (لین یا قطار) آخر ته بوته او ورته یې و ویل:
دلته ودرېره!

دلته ستا حای دی!

د دغې زړی ښځې څټ ته ودرېره، ورو، ورو مخته شه، کله چې
واردې (نوبت دې) ورسېد، کولای شی منې واخلئ.

سفدر چې په دې کار کې پر شوی و، خورا خپه شو او له ځانه سره
یې پرېکړه وکړه تر څو په وار کې ودرېري.

نیمه گړی وروسته، د سفدر وار ورسید، منی یې و پېرلې او
هستوگنځي خوا ته روان شو.

کله چې کوټې ته د ننه شو، افغان زدکړیال و پوښتل:

ولې دې ځنډ و کړ؟

هغه د منو اخیستو لنډه کیسه وکړه، بیا دواړه په خندا شول، او ویي
ویل:

دا افغانستان نه ده،

ژرنده کې د پلار ده هم په وار ده.

بیا یې و خندل.

غرمه شوه، بیا ټول زدکړیالان ږوډی خونې ته لاړل.

هغوی هم د غرمې ږوډی وخوره او د تلویزیون سالون ته لاړل.

دوې بجې شوې، یو کس د تلویزیون سالون ته راغی او ویي ویل:

د سفدر په نوم څوک شته؟

سفدر را پورته شو او ویي ویل:

هو!

زه سفدر یم.

خیریت خو به وي؟

هغه و ویل:

هو!

د افغان الک او آذري جلی مینه

خیریت دی!

هغه زیاته کره او ویی ویل:

ته به د لوړو زدکړلو له پاره باکو ښار ته لاړ شی.

اوس خپلې کوټې ته لاړ شه، بکس او نور شیان دې را واخله، زه به ستا له پاره دلته انتظار وکړم.

سفدر و ویل:

سمه ده!

سفدر خپلې کوټې (خونې) ته د ننه شو، کالی یې راټول، بکس یې واخیست او د تلویزیون سالون ته دننه شو.

کس ورته و ویل:

چمتو (تیار) یې چې د ریل گادو ترمینل ته لاړ شو؟

هغه و ویل:

هو!

کس و ویل:

اوس کولای شی د نورو زدکړیالانو نه، خدای پاماني واخلي.

سفدر د نورو زدکړیالانو او هغه افغان زدکړیال نه خدای پاماني واخیسته او د هغه کس شاته روان شو.

له ودانۍ و وتل.

د ودانۍ مخې ته تکسي موټر ولاړ و، چلونکی راکښته شو او د سفدر بکس یې د والگا موټر په ډاله کې کښود.

سفدر خپل بیک په لاس کې و نیوه او موټر ته د ننه شو.

نیمه گړی وروسته د ریل گادو ترمینل ته ورسېدل، چلونکي موټر د ترمینل ودانۍ عمومي دروازي ته ودراره، هغه کس و ویل:

بکس او کالی دې را واخله او د ما پسي راځه.

هغه بکس او کالی له موټره کښته او د هغه کس پسي روان شو.

د افغان الک او آذري جلی مینه

هغه سفدر د باکو ریل گاډی ترمینل ته ورساوه اوریل گاډی ته یې د ننه کړل.

هغه کس به ټکټ ته کتل او له یوه واگون نه بل ته ننوت، ترڅو چې لیکل شوی ځای یې د ټکټ سره و موند.

بیا یې سفدر ته و ویل:

دغه ستا کوټه ده، په کوټې کې څلور کټونه په دوو پوړونو کې دي. ستا کټ هغه د دویم پوړ کټ دی، کولای شئ خپل بکس دلته کېږدي.

دا دې هم د لارې ټکټ، پاسپورت او ویزه.

بیا یې زیاته کړه، د لارې مزل دوي شپې او دوي ورځې دي.

دهر واگون په آخر کې تشنابونه او دلاس د وینځلو لوښي دي، او د ریل گاډي په پای کې څلېریشته ساعته د ډوډۍ سالون هم شته، ته کولای شئ چې په پیسو هر شی واخلي.

دا هم لس روبله ستا سفر خرڅه ده، کوښښ وکړه چې ډیر مصرف و نه کړئ.

باکو ته چې ورسېږي، ستا د واگون سره به مسول کس ولاړ وي، تا به د پوهنتون تر لیلیو ورسوي او نور به د هغه هدایت سره سم مخ ته ځئ.

زما او ستا خدای پامان.

هغه کس له ریل گاډی کوز شو.

سفدر هم خپل بوتان له پینو و ویستل او خپل کټ کې پرېوت.

په کټ کې، سړي کرکی خوا و، کولای شو د طبیعت ننداره وکړئ. نیمه گړۍ وروسته ریل گاډی ډک او په حرکت یې پیل کړ، سفدر هم له کرکیه د باندي ننداره کوله.

گاډی له ښاره و وت او شنو ځمکو او ځنگلونو کې روان و.

د سفدر مخي کټ کې یو ځوان الک چې باکو د ښار اوسېدونکي او په مسکو ښار کې زدکړیال و، د سفدر نه یې و پوښتل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

د کوم هیواده یی؟

سقدر و ویل:

د افغانستان یم.

بیا الک و پوښتل:

با کو ښار ته د څه له پاره ځی؟

سقدر و ویل:

د زدکړو له پاره.

بیا هغه ځوان و پوښتل:

په کوم انستیتوت کې به درس و وایی؟

هغه ویل:

په دي کاغذ کې یی لیکلي دي.

هغه و ویل:

کاغذ راگره چې ویی گورم.

سقدر کاغذ ورکړ.

هغه کاغذ په آذري ژبه ولوست او ویی ویل:

بېشکه!

ساختماني انستیتوت.

ته به هلته د ماستری په کچه زدکړې وکړی؟

سقدر و ویل:

څه چې نصیب وي.

بیا هغه و ویل:

زه آذري او مسلمان یم، راځه چې سره ملگري شو.

سقدر و ویل:

سمه ده.

هغه و ویل:

زما نوم ایلچین دی او ستا نوم؟

د افغان الک او آذري جلی مینه

زما نوم سفدر دی.

هغوي يو بل ته د ملگريټوب لاسونه ورکړل.

هغه سفدر ته لږ آذري بغلاوه ورکړه او ويې ويل:

دا زموږ د ښار مشهوره شېريني ده؛

وخوره!

خومره خوره ده!

سفدر شېرينی وخوره او له ایلچین نه یې مننه وکړه.

بیا الچین و ويل:

راځه په دالان کې ودرېگو او د طبیعت ننداره وکړو، لاره هسي لویه

ده.

سفدر و ويل:

سمه ده!

هغوي خپل بوتونه په پښو او له کابینه و وتل.

دواړه کړکۍ خواته ودرېدل او په ننداره یې پیل کړ.

ایلچین له جبه د سگرتو ډبلی و ویست او یو سگرت یې په لاس کې

و نیو او ورته یې اور واچوه، بیا یې ډبلی د سفدر خواته کړ او ویې

ويل:

واخله!

ته هم سگرت وځکوه!

سفدر و ويل:

نه!

زه سگرت نه ځکوم.

ما هیڅکله سگرت نه دي ځکولي.

ایلچین و ويل:

واخله!

يو دانه تاوان نه کوي.

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفدر و ویل:

مننه کوم.

زه نه غوایم سگرت څکولو سره عادت شم.

بیا ایلچین و ویل:

یوې دانې سره څوک نه عادت کېږي.

سفدر و ویل:

نه!

نه غوایم.

بیا ایلچین و ویل:

ستا خوبنه!

هوا مخ په تیاره کېدو شوه.

ماښام نږدې شو.

ایلچین سفدر ته و ویل:

راځه چې رستورانته ته لار شو او د شپې ږوډی وخورو!

سفدر و ویل:

سمه ده!

دواړه د ریل گاډی آخر واگون ته لارل او رستورانته د ننه شول.

د زړه وړ ږوډی یې واخیسته او پر څوکې کیناستل.

لږ وروسته ایلچین و ویل:

دلته شراب هم خرڅېږی، کولای شئ و پېرئ.

سفدر و ویل:

نه!

زه په شرابو عادت نه یم.

زه یو مسلمان یم، مسلمانانو ته شراب حرام او شرعا اجازه نه لري.

ایلچین و ویل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

زه په مسکو کې د شرابو په څکلو عادت شوم، بیا یې گارسون ته
غږ کړ او و یې ویل:

ماته یو پیک اودکا (د روسي شرابو نوم) راوړه.

گارسون ورته اودکا راوړه او هغه وڅښل.

بیا وروسته خپل واگون ته راغلل.

سفدر خپل ځای ته وخوت او ایلچین و ویل:

ته کولای شئ ویده شئ.

زه د باندی کړکې شا ته درېرم او سگرت څکوم.

سفدر و ویل:

سمه ده!

بیا ایلچین و ویل:

بڼه شپه!

په همدې توگه، دوي شپې او ورځې تېرې شوي.

بیا باکو ښار ته ورسید. ریل گادی ترمینل مخې ته ودرید او مسافرو

په کته کیدو پیل کړ.

سفدر هم خپل بکس را واخیست، بیک یې غاړی ته واچوه او د

واگونه کښته شو.

هغه مخ په ودانی حرکت پیل کړ چې یو کس ور نږدی شو او ویې

پوښتل:

ته سفدر یې؟

هغه و ویل:

هو!

کس و ویل:

باکو ښار ته بڼه راغلاست.

زه د ساختمانی انسټیټوت مسول یم، تا پسي راغلی یم چې لیلی ته

دې لارښونه و کړم.

د افغان الک او آذري جلی مینه

بیا هغه خپل د پیژند کارت سفر ته بنسکاره او ورته یې وویل:
ما پسي رآه!
سفر و ویل:
سمه ده!

هغو لمړی ریل گاډي ترمینل ته د ننه او بیا د ښار د دروازي خواته روان شول، له دروازي و وتل او د موټرو تم خای پر لور یې حرکت و کړ.

باکو ښار د ریل گاډی ترمینل انځور

هغوی د ټکسی تم خای ته نږدی شول؛
مسول کس ټکسی موټر ته اشاره وکړه او موټر نږدې شو.
بیا یې سفر ته و ویل:
خپل بکس په ټولبکس کي کېږده او موټر ته وخپره!

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفدر بکس په ټولبکس کې کېښود او خپله موټر ته پورته شو، نیمه
گری وروسته د ساختماني انستیتوت لیلی ته ورسید.

مسول کس و ویل:

دا نهه پوریزه ودانی ستاسو ليله ده، بیا یې و ویل:

بکس دې کوز کړه!

سفدر خپل بکس کوز او مسول کس هغه ته لارښونه وکړه چې لیلی
ته د ننه شی.

هغه لیلی ته د ننه شو.

مسول کس د لیلی مسول ته، سفدر ور وپېژاند او ویې ویل:

زما کار خلاص شو، ته سفدر ته دکوټي بند او بست وکړه.

د لیلی مسول و ویل:

د هغه د کوټي بند او بست شوی او زه به یې هغه خپل کوټي ته
لارښونه و کړم.

بیا مسول کس سفدر ته و ویل:

بڼه وخت درته غواړم او د هغه سره یې خدای پاماني وکړه او له
لیلي و وت.

سفدر د لیلی مسول سره په لفت کې پاس و خوت او هغه خای چې

له پخوانه، په نهم پور کې تعین شوی و، لارښونه وکړه.

هغه د کوټي دروازه خلاصه کړه او دواړه د کوټي دالان ته ننوتل.

د لیلی مسول و ویل:

کین خوا حمام او شی خوا تشناب دی، دروازي یې خلاصی،

خراغونه یې روښانه او بېرته یې مړه کړل.

بیایي د کوټي دروازه خلاصه کړه او سفدر ته یې و ویل:

الماری د پاسه د بکسونو خای دی.

او لاندی یې د کالیو او دریشیو خای دی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

کوټیندونه هم شته، بیا یې له کوچ سره آشنا کړ، کوم چې کولای شي د ورځې له خوا پرې کینئ او د شپې له خوا تخت کړی او ویده شی (گټه ترې واخلي).

بیا د کوچ یوه برخه یې جگه کړه کوم ځای کې چې څادر (روجایي)، بالښت او کمپله وه، بیا یې زیاته کړه:

د بالښت پوښ او څادر (روجایي) په اونی کې یو ځل د ځانگړو کسانو له خوا بدلېری (تبدیلېری).

بیا یې زیاته کړه:

دا ستا د کوټې بالکن دی، دلته کولای شي، کالي اوار، کینئ او دکوچنی بحیرې (دڼډ) ننداره وکړئ.

بیا یې وویل:

اوس راځه تاته پخلی خونه، د رسم او تخنیک خونه، تلوبزیون خونه، د مجلس خونه او کتابتون و بسیم.

بیایې ورته د زینې، لغت ځای او د کثافاتو غورځولو ځای وښود.

وروسته یې، ورته د اړتیا (ضروري) نمر وکارت ورکړ او ویې ویل: په لمړي پول کې تیلیفونونه شته، کولای شي ترې کټه واخلي.

بیا یې خدای پاماني واخیسته او روان شو.

سندر بېرته کوټې ته راغی او له کوچ څخه یې کټ جوړ، یو څادر (روجایي) یې لاندې، بالښت یې سر ته کېښود، دروازه یې و تړله او

په خپل ځای کې ویده شو.

شپه تېره او سهار شو، د محلی وخت لس بجې وې، وروسته له حمامه لمړي پور ته کوز او د ډوډۍ خونې ته ننوت، د سهار چای

یې وڅښه او بیا د نورو افغان زدکړیالانو سره آشنا شو.

زدکړیالان خورا لږ ول او ډېرې یې خپل هیوادو ته د اوږي رخصتیو تېرولو له پاره تللي وو.

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفدر له یو بل افغان سره آشنا شو چې هغه هم د ساختمانی په انستیتوت کې درس ویل او څو ورځې د مخه باکو ښار ته راغلی او په ښار کې لږ بلد شوی و.
هغه ورته و ویل:

اوس هوا ډېره توده ده، بیا مازیگر خواته به ښار ته لاړ شو، د ښار څنډې ته د کسپین بحیره ده، هلته تفریحی کښتۍ شته، مونږ به لږ چکر و وهو، بیا ماښام به بېرته راشو.

سفدر و منله او هغه ته یې و ویل:

زه اوس خپلې کوتې ته ځم، ته ما پسي راشه، زه بلد نه یم.

هغه و ویل:

سمه ده!

سفدر خپلې کوتې ته لاړ او بیا پرې خوب ورغی او بیده شو. مازیگر شو، او هغه زدکړیال ده پسي راغی او دروازه یې و ټکوله، سفدر کلک بیده شوی و، بیا څو ځل یې دروازه و ټکوله تر څو سفدر وینښ او دروازه یې خلاصه کړه.

هغه و ویل:

بیده وې؟

سفدر و ویل:

هو!

زه بیده شوی وم.

هغه و ویل:

کونښ وکړه، ځان وینښ وساتي، دلته د هوا بدلون دی، بې ځایه سړی ته خوب راځي؛

کېدای شي د فشار تپت والی یې عامل وي.

بیا سفدر خپل کالي بدل (تبدیله) او دواړه له کوتې و وتل او د ودانۍ نه کښته شول.

د افغان الک او آذري جلی مینه

په لاره کې د بس تم خای تر رسېدو پورې، هغه سفدر ته د آذربایجان او د باکو ښار په هکله داسې لنډ معلومات ورکړل:

آذربایجان یو د قفقاز د مهمو، ښکلو او د لور اقتصاد لرونکو هېوادونه څخه دی چې، د کسپین بحیرې سره پروت او دوو نور ققاز جمهوریتونو لکه:

ارمنستان او گرجستان سره گډې پولې لري، کوم چې د دنیا مشهورو غرونو په شاو خوا کې شتون لري.

دا هېواد بر سېره پر یادو شویو هېوادو، له نورو هېوادونو لکه: ترکی، روسی، ایران سره هم گډې پولې لري.

د دې هېواد پلازمینې نوم باکو ښار دی او خلک یې په آذري ژبه خبري کوي.

بیا هغوی په یو بس کې کیناستل او ښار ته ورسېدل، هلته یې یوه ورځپانه واخیسته چې باکو د ښار په کې ټول معلومات لیکل شوی و او هغه سفدر ته د بحیرې د غاړې څنگ ته په لاندې ډول ولوستل.

باکو ښار د کسپین د بحیرې خوا کې پروت او انکشاف یې کړی دی، خلک یې ډیر ښکلي، د ښونې او روزنې سره ډېره مینه لري.

ژبه یې خوږه، نرمه او ترکی ته ورته ده، خلک یې سپین پوستي او د وینتانو رنگ یې تور دي.

باکو د آذربایجان پلازمینه او لوی ښار دی، او همدارنگه تر ټولو لوی ښار، د کسپین بحیرې او د قفقاز په سیمه کې دی.

باکو د بحر له سطحې څخه ۲۸ متره لاندې دی، چې دا په نړۍ کې تر ټولو تیت پروت ملي پلازمینه او همدارنگه د بحر له سطحې لاندې د نړۍ تر ټولو لوی ښار جوړوي.

باکو د ابشیرون ټاپو وزمې په جنوبي څنډه کې د باکو په خلیج کې پروت دی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

باکو د آذربایجان اصلي بنار دی، دا په هېواد کې یوازینی بنار دی، او د هیواد د ټولو اوسیدونکو شاوخوا ۲۵٪ د باکو په بنار کې ژوند کوي.

باکو په دولسو اداري او ۴۸ بنارگوټو ویشل شوی دی. د دې په منځ کې د باکو په ټاپوگانو کې بنارگوټي دي، او همدارنگه د Neft Daşları صنعتي تصفیه چې د کسپین سمندر کې د باکو بنار څخه ۶۰ کیلومتره د تیلو په شگو کې جوړ شوی.

زور بنار چې د شیروانشاه مانی او میدین ځلی لري، دا بنار د آذربایجان علمي، کلتوري او صنعتي مرکز دی. ډیری د پام وړ آذربایجان بنسټونه هلته خپل مرکزونه لري. د باکو نړیوال سمندري سوداگریز بندر په کال کې د دوه ملیون ټنو عمومي او وچ بلک کارگو د لیرد وړتیا لري. باکو د خپلو سختو بادونو له کبله مشهور دی، چې په خپل مستعار نوم، "د بادونو بنار" کې منعکس شوی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

باکو د ښار، انځور

باکو د فارسي - عربي نوم باکو (Bākū) لاندې د اوردي مودي تصديق شوی.

لومړني عربي سرچيني هم ښار ته د باکوه او باکویا په نوم يادوي، چې ټول د فارسي نوم څخه راځي.

په نولسمه پيړۍ کې يوه مشهوره ايتمولوژي دا د پارسي باد کوبه (باد کوبه) څخه اخيستل شوي ده (باد کوب، چې معنی يې "د بادونو ښار" دی، د باد، "باد"، او کيوب مرکب دی، چې ريښې لري.

فعل کوبیدن کوبيدان، "تو پوند"، په دې توگه هغه ځای ته اشاره کوي چېرې چې باد به قوي او تيز وي، لکه څنگه چې د باکو قضيه ده، چې د ژمي سخت واورو طوفانونه او سخت بادونه تجربه کوي).

د افغان الک او آذري جلی مینه

دا مشهور نوم (په عصري اذربايجان کې بدکوبا) په ۱۹ پيړۍ کې د بنار له پاره د مستعار نوم په توګه پيسې ترلاسه کړې (د بيلګې په توګه، دا په اکينچي کې کارول کيږي، ۱ جلد، ۱، مخ. ۱)، او د بنار په عصري کې هم منعکس کيږي.

مستعار نوم د "بادونو بنار" (آذربايجان) : Kùlèklər şəhəri يو بل او حتی لږ احتمالي لوک ايتيمولوژي دا نوم تشریح کوي چې د باغکوی څخه اخيستل شوی، چې معنی يې د "خدای بنار" دی.

باګا (اوس باغ) او کوه په ترتيب سره د "خدای" او "بنار" له پاره زړې فارسي کلمې دي.

د باغکوی نوم د بغداد ("خدای ورکړی") سره پرتله کيدی شي په کوم کې چې دا د پخوانی فارسي کلمه ده چې "دی" له پاره. د شوروي د واکمنۍ پرمهال، بنار په آذربايجان کې په سيريلىک کې د "BAKY" په توګه ليکل شوی و (په داسې حال کې چې د روسيې املا "BAKu"، باکو وه او اوس هم ده).

د فارسي - عربي توری و (u) څخه سيريلىک "bi" ته بدلون او وروسته، لاتيني "i" کيدای شي د نورو اذربايجان کلمو سره پرتله شي (د مثال په توګه قاپو qārū په زاړه فارسي - عربي املا کې د عصري آذربايجان qarı سره پرتله کړئ، "دروازه") يا په ضوابطو کې، لکه چې اکثراً په آذربايجان کې د غږ همغږي ليکلو له پاره کارول کېده (کوم چې په عثماني ترکي کې هم دود و).

انجونې يې خورا ښکلې او د تورو سترگو لرونکې دي، چې د قفقاز (کوی قاف) په پريانو مشهوره دي.

د افغان الك او آذري جلی مينه

آذري نجوني په خپل ملي كاليو كي

د افغان الک او آذري جلی مینه

آذري نجوني په خپل ملي کاليو کي

باکو د زاره بنار يوه څنډه

د افغان الک او آذري جلی مینه

باکو د زاره بنار یوه څنډه

باکو د زاره بنار یوه څنډه

د افغان الک او آذري جلی مینه

لر غونتوب

په گوبستان کې د رومن ډبرې لیکنه چې د ۸۴-۹۶ زیږدیز کال پورې اړه لري، د اوسني باکو په سیمه کې د انسانانو د استوګنې نښې د ډبرې دورې پورې اړه لري.

د برونزو دورې ډبرې نقاشي بایل ته نږدې کشف شوي، او د زاړه ښار په ساحه کې د کوچني کب د برونزو شکل.

دا د دې لامل شوي چې ځینې یې د ښار په ساحه کې د برونزو د دورې د استوګنې د شتون وړاندیز وکړي.

د نارداران سره نږدې، د امید گیا په نوم یو ځای د پخوانی تاریخي کنتي ځای لري، چیرې چې د لمر او د مختلفو څلیو (برجونو) انځورونه په ډبره کې د یو ابتدایي ستور پوهنې میز سره یو ځای شوي دي.

نورو لرغون پېژندنې کیندنو د عصري ښار په ساحه کې او د هغې په شاو خوا کې مختلف تاریخي استوګنې، اصلي معبدونه، مجسمې او نور اثار ښکاره کړي دي.

په لومړۍ پیړۍ کې، رومیانو د قفقاز دوه کمپاینونه تنظیم کړل او هغه څه ته ورسېدل چې نن ورځ باکو دی.

ښار ته نږدې، په کوم کې چې نن ورځ گوبستان دی، د ۸۴ څخه تر ۹۶ پورې د رومن لیکونه ژوندي پاتې دي - د یو ښار له پاره ځینې لومړني لیکل شوي شواهد دي.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

اقلیم

باکو معتدل نیمه وچه اقلیم لري (د کوپین اقلیم طبقه بندي):
د تودوخي او مرطوب اوږي، یخ او کله ناکله لوند ژمی او ټول کال
قوي بادونه لري.

په هر صورت، د ډیری نورو ښارونو په څیر چې دا ډول اقلیم ځانګړ
تیاوي لري، باکو خورا گرم اوږي او د لمر وړ ساعتونه نه گوري.

دا په لویه کچه د دې د شمالي عرض البلد له امله دی او دا حقیقت چې
دا د کسپین بحر په څنډه، په ټاپو وزمه کې موقعیت لري.

باکو، او د ابشیرون جزیره چې په هغې کې موقعیت لري، د آذربایجان
تر ټولو وچه برخه ده، دلته اورښت په کال کې شاوخوا ۲۰۰ ملي متر
یا لږ وي.

دا په لویه کچه د قفقاز د غرونو څخه د باران سیوري اغیزې له امله
دی، په تور سمندر کې ورته عرض البلدونه په اوسط ډول ۲۰۰
تر ۳۰۰ ملي متر یا ډیر تر لاسه کوي.

د رڼا کلني باران ډیری برخه د دوبي پرته په نورو فصلونو کې
پېښېږي، مګر د دې موسمونو څخه هیڅ یو په ځانګړې توګه لوند نه
دی.

د شوروي په وختونو کې، باکو، د اوږدې مودې لمر او وچ صحي اقلیم
سره، د رخصتۍ ځای و، چېرې چې اتباع کولی شي د ساحلونو څخه
خوند واخلي یا د کسپین بحیرې په څیر د اوس ویجاړ شوي سپا
کمپلیکسونو کې آرام وکړي.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

په ورته وخت کې باکو د کال په اوږدو کې د ډیر باد ښار په توګه پیژندل کیږي، له همدې امله د ښار مستعار نوم "د بادونو ښار" دی، او د گیل ځواک بادونه، سره شمالي باد خزري او گرم سویلي باد گیلور دلته په ټولو موسمونو کې معمول دي.

په حقیقت کې، دا ښار د ژمي د سختو واورو طوفانونو او سختو بادونو له پاره مشهور دی.

د خزري سرعت کله کله ۱۴۴ کیلومتره فی ساعت (۸۹ میل فی ساعت) ته رسیږي، چې کولی شي فصلونو، ونو او د چت ټایلونو ته زیان ورسوي.

ژمی یخ او کله ناکله لوند وي، د جنوري او فبروري په میاشت کې د ورځني اوسط تودوخې سره په اوسط ډول ۳، ۴ درجې وي.

په ساحل کې تودوخه په مکرر ډول د یخنی څخه ښکته کیږي او د سخت یخ احساس کوي. د ژمي واوره طوفانونه کله ناکله وي؛ واوره معمولاً د هرې واورې وروسته په څو ورځو کې خوري.

د باکو د نفوس لویه برخه د ازربایجاني توکمونو څخه جوړه شوې ده، او پاتې نور یې تالیش، روسیان، لیزګي او نور دي.

د نفوس ژوره وده د ۱۹ پیړۍ په مینځ کې پیل شوه کله چې باکو یو کوچنی ښار و چې شاوخوا ۷,۰۰۰ نفوس درلود.

د افغان الک او آذري جلی مینه

نفوس بیا په ۱۸۶۰ کې د ۱۳,۰۰۰ څخه په ۱۸۹۷ کې ۱۱۲,۰۰۰ ته لوړ شو، چې باکو د قفقاز په سیمه کې تر ټولو لوی ښار جوړ کړ.

باکو د خپل تاریخ په اوږدو کې په ځینو وختونو کې یو کاسموپولیتان ښار و، پدې معنی چې د آذربایجان توکمونو د نفوس اکثریت نه جوړوي.

جومات د اسلام د پیغمبر محمد د اولادې د قبر په سر جوړ شوی و. د پیروانو تر ټولو لویه ټولنه لرونکی دین اسلام دی. د مسلمانانو اکثریت شیعه مسلمانان دي، او د آذربایجان جمهوریت له ایران وروسته په نړۍ کې د شیعه نفوس په سلو کې دوهم ځای لري.

د ښار د پام وړ جوماتونو کې د جمعي جومات، د بي بي حبيبت جومات، محمد جومات او د تعز پير جومات شامل دي. په هیواد کې د بیلا بیلو توکمونو ترمنځ ځیني نور عقیدې شتون لري. د اساسي قانون د ۴۸مې مادې له مخې، آذربایجان یو سیکولر دولت دی او مذهبي ازادې تضمینوي.

په مذهبي اقلیتونو کې روسي ارتودوکس عیسویان، کاتولیک لیوانتین، د جورجیا ارتودوکس عیسویان، البانیا - اودي اپوستولیک عیسویان، لوتران، اشکنازي یهودیان او صوفي مسلمانان شامل دي.

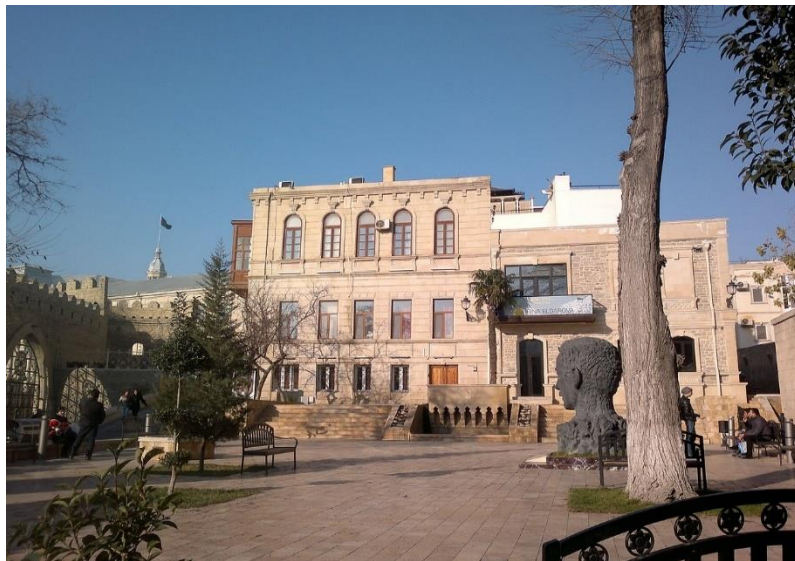
باکو د آذربایجان د کاتولیک اپوستولیک پریفیکچر څوکۍ ده.

زردشتیزم، که څه هم په اوسني وخت کې په ښار او د هیواد په نورو برخو کې له منځه تللی، خو په آذربایجان کې اوږد تاریخ لري او د

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

زردشت نوی کال (نوروز) په بنار او نورو برخو کې د اصلي رخصتی
په توگه دوام لري.

باکو د زاره بنار یوه څنډه

د افغان الک او آذري جلی مینه

باکو د زاره بنار یوه څنډه

باکو د زاره بنار یوه څنډه

د افغان الک او آذري جلی مینه

باکو د زاره بشار یوه څنډه

باکو د زاره بشار یوه څنډه

د افغان الک او آذري جلی مینه

په دې سیمې کې مین کیدل له یوې خوا آسانه او د بلې خوا ډیر سخت کار دی، که چېرې څوک یوځل د باکو جلی ته په خوړو سترگو وگورئ، حتماً به پرې مین شی او داسې که چېرې، یوې او وروسته بلې جلی ته وگورئ، تر پایه به مین نه شی، دا ځکه چې یوه یې تر بلې ښکلې ده، په دې صورت کې به تاسو ته انتخاب ډېر ستونزمن وي او هیڅکله به مین نه شی.

په ۱۹۸۳ کال کې، خورا ډېر افغاني زدکړیالانو هلته زدکړی کولې چې شیمري یې تر ۷۰۰ کسانو هم ډېر و. دغو زدکړیالانو د باکو د ښار په مختلفو پوهنتونونو، انسټیټوتونو، او تخنیکومونو کې په لوړو او متوسطو زدکړو بوخت ول.

د هغو جملې نه هم یو د آذربایجان د انجینري انسټیټوت و چې خورا ډېر افغاني او نورو اویاو هېوادونو زدکړیالانو د لیسانس، ماسټرۍ او دوکتورا په کچه په کې زدکړې کولې.

په هغه ځای کې داسې یوه رښت (قانون) و، که چېرې نوي زدکړیالان د نورو ملګونوڅخه باکو ښار ته د زدکړې له پاره راځي، باید هرو مرو خپلې ټولې لابراتواري معاینې تر سره کړي، که چېرې کوم مرض د هغه په وجود کې وي، باید لمړی درملنه یې وشي، بیا کولای شي چې درسونه (سبقونه) پیل کړي.

یوه ورځ چې هوا ګرمه او د دوبي ورځې وي، ساختمانې انسټیټوت د لیلیو مسولینو نوي رسېدلی زدکړیالان را ټول او هغوی ته یې وویل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

درې ورځې وروسته د انستیتوت درسونه پیلېږی او ټول بهرني زدکړیالان اړین دي چې سبا سهار وختي د صحي معایناتو له پاره د انستیتوت کلینک ته لار شی.

د ټولو زدکړیالانو له پاره موټر په پام کې نیول شوی دی، نو اړینه ده چې له خوبه وختي وینس، د سهار چای د څښلو پرته، د خپلو کوټو وځی.

لوی موټر (بناري بس) به هم ورسپړي، ټول نوی جذب شوي او باکو ته رسېدلي زدکړیالان دي په اته بجو د لیلې مخې ته ټول او په بس کې کېني، بیا به یو ځای لار شو.

ورځ تېره شوه او سهار شو، زدکړیالان هم د وعدې سره سم له خوبونو پاڅېدل، یو یو به له خپلو کوټو وتل او لاندې د لیلې مخې ته غونډېدل، بس موټر هم په ټاکلي وخت ورسېد او نږدې د لیلې دروازي خوا ته ودرېد.

د لیلیو مسولین هم تر ټولو د مخه اومي لیلې خوا ته د زدکړیالانو انتظار کاوه، او په لاسونو کې یې د زدکړیالانو لېستونه هم ول.

بیا مسول غږ کړ:

د هرې لیلې زدکړیالان دي په جلا، جلا توگه ودریگی، بیا د زدکړیالانو استازي و ویل:

تاسو د خپلو زدکړیالانو د راټولولو او کرښه (لین) کولو کې مرسته وکړی.

بیا د هغوی مشر راغی او نورو ته یې و ویل:

د خپلو لېستونو مطابق د زدکړیالانو حاضري واخلي.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

د هرې لیلې مسول د زدکړیالانو په مخ کې ودرېد او د نومونو په لوستلو یې پیل کړ.

ټول زدکړیالان په ټاکلي ځای کې شتون درلود، یو زدکړیال نه و حاضر شوي، بیا د لیلیو مسول و ویل:

د چا زدکړیالان غیر حاضر دي؟

د اومی لیلی مسول و ویل:

زما یو نفر کمبود دی.

د لیلیو مسول و پوښتل:

د کوم هیواد زدکړیال دی؟

هغه و ویل:

د افغانستان!

بیا د لیلیو مسول و ویل:

هله ژر د هغه کوتی ته لار شه او له خوبه یې راوینن کړه!

هغه و ویل:

سمه ده!

په منډه لیلې ته وخوت او نهم پور ته د لغت په واسطه (ذریعه) وخوت او دهلیز ته د ننه شو.

بیا د هغه د کوتې خوا ته لار او د دروازي زنگ یې و واهه.

چا ځواب ور نه کړ.

بیا یې زنگ و واه.

بیا هم ځواب رانه غی.

د لیلی مسول ډېر وار خطا شو او په منډه یې ځان لغت ته ورساو، لمړی پور ته کوز شو، هغه د لیلی د کنټرول خونې ته نږدې شو او مسول ته

یې و ویل:

هله!

ژر سه!

د افغان الک او آذري جلی مینه

تېلفون ماته را کړه.

هغه و ویل:

خیریت دی؟

د لیلی مسول و ویل:

یو افغانی زدکړیال د خپلي د کوتي دروازه نه خلا صوی، باید پولیس

ته زنگ و وهم چي، عاجله د امبولانس سره یو حای راشی.

هغه تېلفون ورکړ.

د اومي لیلی مسول پولیس ته زنگ و واه او د امبولانس غوښتنه یي هم

و کړه.

خو دکیکي وروسته د سيمي پولیس او د څلورم نمبر روغتون امبو

لانس ورسپدل، د اومي لیلی مسول د پولیسو موټر مخي ته ورغی.

د پولیسو افسر له موټره کوز او له هغه یي وپوښتل:

د اومي لیلی مسول ته یي؟

هغه و ویل:

هو!

زه یم.

بیا یي هغه ته و ویل:

اله!

مخکي شه!

د اومي لیلی مسول مخکي، پولیس او د امبولانس ډاکتران د تذکري

سره دوی پسي په منډو شول.

د اومي لیلی مسول لفت خوا ته منډه او نورو ته یي هم و ویل:

په لفتونو کي وخبړی او نهم پور ته حانونه ورسوی.

هغوی هم په لفتونو کي وختل او د نهم پور په دهلیز کي پلي شول.

د اومي لیلی مسول و ویل:

ما پسي راشی!

د افغان الک او آذري جلی مینه

هغوی ټول د لیلی مسول پسي مندی کړې او تر دروازي و درېدل:

د پولیسو افسر خپل همکار ته و ویل:

زه زنگ و هم او ته عکاسي پیل کړه!

هغه و ویل:

سمه ده!

افسر زنگ و واهه،

دنده څخه، کوم ځواب نه و.

بیا یې د لیلی مسول ته و ویل:

کیلی دي واخله او دروازه خلاصه کړه!

هغه کیلی د جبه و ویسته او د دروازي قلف ته یې ننه ویسته، دروازه

یې خلاصه او پولیس ته یې و ویل:

مهربانی!

پولیس د کوتي دالان ته ننوتل او نورو ته یې هم خبر کړ.

راشی!

بیا یې د کوتي دروازه خلاصه کړه او کوتي ته د ننه شول.

یو یې اوبلی خوا یې نظر وچاوه، کوته تشه وه او هغه الک په کې نه

و.

بیا یې و ویل:

تشناب او حمام وگورئ!

د لیلی مسول د تشناب او حمام دروازي خلاصی کړې، څوک نه ول.

افسر و ویل:

عجیبه ده!

هغه څه شو؟

بیا یې د لیلی مسول ته و ویل:

دروازه وتره او مهرو لاک یې کړه.

هغه هم سمدستي دروازه وتره، مهرو لاک یې کړه.

د افغان الک او آذري جلی مینه

بیا یې و ویل:

راځئ!

کوز شو!

هغوی د لفتونو په وسیله لمړي پور ته کوز شول.

افسر د لیلی مسول ته و ویل:

د هغه د کوټي کیلی و گوره!

هغه په ټاکلي ځای کې شته او که نه؟

مسول خپل لېست و کوت او د هغه د کوټي نمبر کیلی یې دکلیو په

ټاکلي ځایونو کې و لټوله، گوري چې کیلی په خپل ځای کې ده.

ټول حیران شول.

افسر خپل مرکز ته مخابره وکړه.

بیا یې ټولو ته سپارښتنه (دستور) ورکړه چې هغه ولټوی.

د لیلیو مسول و ویل:

راځي چې اوس د انسټیټوت کلینک ته لار شو، کیدای شي هغه وختي

کلینک ته تللي وي.

بیا مسول و ویل:

فکر نه کوم!

خدای وکړي چې هلته وي.

ټولو د کلینک پر لور حرکت وکړ او لږ زڼد وروسته هلته ورسېدل،

هغوی لمړی د ثبت او راجستر خونې ته لاړل، بیا یې د ټسټ له پاره

پنځه، پنځه کسه (نفره) هرې څانگې ته د دوریې په توگه معرفي کړل.

سفر دغابونو څانگې نه و وت او جراحي څانگې خوا روان شو، په

دې وخت کې د لیلیو استازي ورته پام شو او هغه خوا ته یې ځان نږدې

او ویې ویل:

چیرته وي؟

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

مونږ د تا له پاره ټوله لیلیه و لټوله او پولیسو ته مو هم خبر ورکړ، هغه و ویل:

زه په خپل وخت راوتلی وم، نیمه گړی مي انتظار وکړ، څوک معلوم نه شول، ځکه مي د کلینک پر لور حرکت وکړ، سوچ مي کاوه چې زه ناوخته پاڅېدلی يم او ټول له مانه مخکي کلینک ته رسېدلي دي.

کوم وخت چې کلینک ته ورسېدم صفا کار راته و ویل:

ته وختي راغلی يي، لږ انتظار وکړه تر څو ډاکټران راشی.

لږ زیند وروسته ډاکټران راغلل او ماته يي و ویل:

هو!

نن د نویو زدکړیالانو د معایناتو ورځ ده، بیا يي لېست وکوت او زما نوم يي په نېښه کړ، د ثبتولو نه وروسته زما معاینات يي پیل کړ. ما وپوښتل:

نور زدکړیالان ولي نه دي راغلي؟

هغی و ویل:

او س وختی ده.

هغوی به لږ وروسته راشی.

بیا ما و ویل:

زما گړی ښه کار نه کوي او که څنگه؟

هغی خپلې گړی ته و کتل او بیا يي زما گړی ته.

په خندا شوه او ويي ویل:

ستا گړی د مسکو ښار سره یو شان ده، دلته گړی توپیر لري.

سفر و ویل:

ما نه تېروتنه (اشتباه) شوي او سوچ مي کاوه چې په ټول شوروي اتحاد

کي به گړی یو شان وي، ځکه ټول یو لوی هیواد دی.

بیا د لیلیو مسول و ویل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

بنه شو چې پیدا شوی!
مونږ ډیر منفی سوچونه کول او پولیس ته مو هم زنگ و واځه، بیا یې
و ویل:

بیرته د نورو زدکړیالانو سره یو ځای لار شئ، مونږ به پولیسو ته بنه
خبر (زېری) ورکړو، ته دې معاینات مخ ته یوسه.

هغه و ویل:

سمه ده!

سفر خوشحاله شو او خپلو معایناتو ته یې دوام ورکړ، کلینک ټولې
څانګې درلودې، او ده هم کوبنس کاوه چې ټول معاینات خلاص او بلې
ورځې ته یې پرې نه ږدي.

سفر د ارتوپېډي څانګې نه خپل معاینات خلاص او د سترګو څانګې
ته نږدې شو.

د دې څانګې خواته دوي بسکلي آذري نجوني په وار (نوبت) کې ولاړې
وې.

سفر څانګې ته نږدې شو او ویې پوښتل:

تاسو وار (نوبت) کې ولاړ یاست او که د چا انتظار کوي؟

هغوی و ویل:

مونږ وار (نوبت) ته انتظار کوو.

سفر د څانګې دروازي ته نږدې او پر څوکی کیناست.

بیا نجوني سفر ته نږدې او ویې پوښتل:

ته په کوم انسټیټوت کې تعلیم (تحصیل) کوي؟

هغه و ویل:

په ساختماني انسټیټوت کې.

بیا یې و پوښتل:

دا دې لمړی کال دی؟

هغه و ویل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

هو!

بيا يې و پوښتل:

چيرته ژوند کوي؟

د موسی بيکوا د ساختماني انستيتوت په اومه ليليه، نهم پورکي.

بيا يې وپوښتل:

د کوم هېواد نه يې؟

هغه و ويل:

د کوم هېواده ښکارم؟

بيا نجونو و ويل:

زمونږ په خيال (نظر)، تاسو د هند ياست.

هغه و ويل:

نه!

زه د افغانستان يم.

بيا نجونو و ويل:

ستا څېره، د هندي فلم الکانو ته پاتې کېږي.

سندر و ويل:

کېدای شي!

مگر زه افغان يم.

بيا نجونو و ويل:

مونږ هم د ساختماني انستيتوت په معمارۍ پوهنځي کې درس وايو او

په لمړي ټولگي کې ياستو.

سندر و ويل:

ډير ښه!

کيدای شي کوم وخت يو بل ته په مخه راشو؟

هغوی و ويل:

هو!

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

زمونږ او تاسو لکچرونه په يوې ودانۍ کې دي.
مگر عملي در سونه او لابراتوارونه مو جلا او په نورو ودانيو کې دي.
بيا هغوی د سفدر نه پوښتنه وکړه:
ستا نوم څه دی؟
هغه و ويل:
زما نوم سفدر دی، تاسو نو مونه؟
يوې و ويل:
زما نوم آزو ده.
بلي يې و ويل:
زما نوم زرو ده.
د آزو ويښتان لږ ژير، سترگي يې شني، سپينه او روسانو ته ورته وه،
مگر د زرو ويښتان تور او سترگي يې هم توري وې.
سفدر و ويل:
مننه کوم.
بيا يې و پوښتل:
تاسو دواړه آذري ياست؟
هغوی و ويل:
هو!
بيا يې و پوښتل:
نو څنگه توپير لری؟
آزو و ويل:
زما مور روسی او پلار مي آذري دی، مگر دزرو پلار اومور دواړه
آذري دي، نوځکه د زرو سره لږ توپير لرم.
بيا دواړه په خندا شوي.
سفدر هک پک شو او ويې ويل:
سمه ده!

د افغان الک او آذري جلی مینه

په دې وخت کې یو زدکړیال له معاینه خانې نه و وت او ویې ویل:

د چا وار (نوبت) دی؟

سفدر و ویل:

د نجونو وار او ورپسې زما وار دی.

نجنو و ویل:

سفدر میلمه دی، مونږ خپل وار هغه ته ورکوو.

سفدر و ویل:

نه!

لمړی ستاسو وار دی.

په دې وخت کې ډاکټر را و وت او ویې ویل:

ژر راشئ چې نن زدکړیالان ډیر دي.

لږ وروسته به ګڼه ګڼه شي.

بیا یې سفدر ته و ویل:

ته راشه چې مسافر یې.

سفدر هم معاینې له پاره خونې ته داخل شو او لس دکیکی وروسته را

و وت.

نجونو و ویل:

په خیر تیر شو؟

سفدر و ویل:

هو!

مننه کوم!

بیا نجونې د ننه شوي او سفدر بلې ځانګې ته ننوت.

سفدر خپل معاینات بشپړ او د کلینک نه د باندې تر زیتون ونې پر

څوکي کیناست او د نورو زدکړیالانو په انتظار شو، تر څو معاینات

بشپړ او هغوی سره یو ځای لیلې ته لاړ شی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

غرمه شوه او نورو زدکریالانو هم خپل معاینات بشپړ کړل او ټول یوځای لیلې ته روان شول.

څو ورځې تېرې شوې او درسونه پیل شول.

لیلیه دومره لرې نه وه او تر انسټیټوته شل دکیکی په پینولاره وه.

سفدر هم په پینو روان شو او انسټیټوت ته ورسېد، هغه د انسټیټوت انگر ته ننوت او له یوه الک نه یې پوښتنه وکړه:

ساختماني پوهنځي کوم دی؟

هغه وویل:

زه نوی یم، زه هم انتظار کوم چې، کوم څوک پیدا تر څو تری پوښتنه وکړم.

سفدر وویل:

ته د کوم هیواد یې؟

هغه وویل:

زه د کیوبا له هېواده یم.

بیا هغه وویل:

ته د کوم ځای یې؟

سفدر وویل:

زه د افغانستان یم.

څو دکیکی وروسته یو بل افغان زدکریال چې په لور صنف کې یې

زدکری کولې دوی څنگ ته راغی او له سفدر نه یې وپوښتل:

ته افغان یې؟

هغه وویل:

هو!

زه افغان یم.

بیا یې وپوښتل:

نوم دی څه دی؟

د افغان الک او آذري جلی مینه

هغه و ویل:

نوم می سفدر دی.

بیا یی و ویل:

په کوم پوهنځي کې یی؟

سفدر و ویل:

په ساختماني پوهنځي کې یم.

بیایي و ویل:

مهال ویش (تقسیم او قات) دي اخیستی دی؟

هغه و ویل:

نه!

نن می لمړی ورځ ده، او بلد هم نه یم.

بیا هغه و ویل:

راځه چې د پوهنځي ریاست ته لار شو او د مهال ویش (تقسیم اوقات)

پوښتنه وکړو.

سفدر و ویل:

سمه ده!

بیا دواړه ساختماني پوهنځي ته لارل او دهلیز ته د ننه شول.

مهال ویش (تقسیم اوقات) په ځانگړی (مخصوص) ځای کې ځړول

شوی (بند شوی) و، او هغه سفدر ته و ویل:

قلم او کاغذ واخه!

مهال ویش په کتابچي کې ولیکه!

هغه قلم او کاغذ له کڅورې ویوست او مهال ویش یی ولیکه.

درسونه یی په بیلابیلو ودانیو کې ول.

لمړی درس یی په دې ودانی کې و، بیا څلورم پور ته پورته شو او

خپل درسي ټولگي (صنف) یی و موند.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

ټولگي ته ننوت او پر يوې څوکۍ کيناست. ټولگي کې د بيلا بيلو هيوادونو الکان او نجونې وې. څو دکيکي وروسته استاد ټولگي ته ننوت او ټولوته يې د نويو زدکړو پيل مبارکي و ويله. بيا ځان يې معرفي او له زدکړيالانو يې وغوښتل تر څو خپل ځانونه هم معرفي کړي. هر زدکړيال به له ځايه پاڅېده او ځان به يې معرفي کاوه، سفر هم په خپل وار له ځايه پورته شو او ځان يې معرفي کړ. درسونه په دې ودانۍ کې پای ته ورسېدل او ټول زدکړيالان اړين ول تر څو بلې ودانۍ ته لاړ شي. سفر هم د نورو زدکړيالانو سره له ټولگي و وت او بلې ودانۍ خوا ته روان شو. په لاره کې يې هغه دوي نجونې وليدې، له کومو سره چې په کلينک کې معرفي شوی و، هغوی سفر ته سلام و اچوه او سفر هم د هغوی سلام ته و عليکم و ويل. بيا يې سفر ته د نويو درسونو پيل، مبارکي و ويله. سفر هم مننه وکړه او هغوی ته يې هم مبارکي و ويله، بيا هر څوک خپلې موخې پسې روان شول. د نجونو به کله ناکله سفر په بيلا بيلو و دانيو کې مخ ته ورته او هغه ته يې سلام ورکاوه. لمړی به آزو کوبښښ کاوه چې سفر ته سلام ورکړی بيا زرو. يو کال تير شو، سفر ته هم اړينه وه د اوړي رخصتيو تېرولو او کورنۍ ليدو له پاره هېواد ته لاړ شي. سفر يوه ورځ مخ کې له تگه په تصادفي توگه آزو په دالان کې وليده او هغی ته يې سلام ورکړ، هغی سلام ته يې و عليکم و ويل: بيا آزو و ويل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

څه وخت خپل هیواد ته ځي؟

هغه و ویل:

سبا له خیره!

بیا سفدر و ویل:

تا ته څه راوړم؟

هغي و ویل:

مننه کوم.

په خیر لار شئ او په خیر بېرته راشئ.

د تاسو په هیواد کې جگړه ده، کوبښن وکړه د ښار نه د باندي (اطراف

ته) لار نه شئ.

هغه و ویل:

سمه ده!

مننه کوم!

حتماً!

بیا یې خدای پامانی واخیسته او لیلی خواته روان شو.

سبا ماسخوتن یې د نورو افغاني زدکړیالانو سره یوځای هوایي ډگر ته

روان او په الوتکه کې تاشکند ښار او بیا په بله الوتکه کې سها په اته

بجو الوتنه وکړه او کابل نړیوال ډگر کې کوز شو.

هوا توده او هرې خوا دورې وې، کابل ښار سپیره ښکارېده او خلک

هم په مختلفو جامو کې ول.

چا ملي جامې، چا پطلون او دریشی اغوستي وې.

سفدر هم د نورو زدکړیالانو سره د کابل ښار له ترمینله و وت او کور

خواته روان شو.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

خلک چپ او غمناکه بنکارېدل، هرې خوا عسکر او نظامی وسایط په سترگو کېده، تلاشي (لټو) گانې وې، عسکرو به د هر چانه د اسنادو پوښتنه کوله.

په ښار کې ګڼه ګونه وه، ښونځي پرانیستي ول، د نجونود کالیو رنگ تور او ټیکري یې سپین ول.

الکانو کوم ځانګړی (مشخص) یونیفورم نه درلود مګر ټول یې اړین ول چې کمیس او پطلون واغوندي.

په سینما گانو کې هم د پطلون اغوستل اړین ول، هیچا حق نه درلود چې د ملی جامو سره سینما او یا نورو رسمی ودانیو ته ننوزي.

د سینما گانو او عامه ودانیو تر څنګ د کرایي کمیسونو او پطلونونو بازار تود و.

سفدر چاته خپل د راتګ ځانګړې نیټه نه وه ویلي، ځکه په هغه وخت کې اوسني موبایل ټیلفونونه او عصری تکنالوژي شتون نه درلود او په ناڅاپي توګه کور ته نږدې او دروازه یې وټکوله.

کوچنی ورور یې دروازې ته راغی او دروازه یې خلاصه کړه، گوري چې ورور یې دی، ډیر خوشحاله شو.

د هغه سره یې روغېر وکړ او د اوږې کڅوړه (بیک) یې ترې واخیست او بیا یې و ویل:

موري!

لا لا می دی.

سفدر په خیر راغی.

مور یې هم د کوټې و وته او هغه ته یې ښه راغلاست و ویل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

هغه خپلې مور ته نږدې او د هغې لاسونه يې مچ او مور يې هم د هغه سر مچ کړ.

په دې وخت کې د سفر نوري خویندې او وروڼه راغلل او د هغه سره يې ستړي مشی وکړه او بيا ټول کوټې ته د ننه شول.

سفر په توشکه کیناست او ورور ته يې وويل:

دا کڅوړه (بيک) دپخواه کړه؟

ورور يې کڅوړه سفر ته نږدې کړه او سفر هم د کورنۍ سوغات (تحفی) له کڅوړې وويستل.

هغه خپل ورونو ته الوتکه، ریل گاډی، توپ او خویندو ته هم عطرونه او د لوبو عصري سامانونه اخیستي ول.

هغه د غرمې ډوډۍ په کور کې وخوړه، خورا خوندوره وه، هر يو به ورته ويل:

وخوره!

ډوډۍ دې وخوره!

هغه و ويل:

بس ده!

زه لږه ډوډۍ خورم.

بيا مور يې و ويل:

رښتيا يې ويلې دي، په وږی هېواد کې خلک لږ خواړه خوري.

ته هم په وږي هېواد کې په لږو خوړو بلد شوی يې.

سفر و ويل :

زه لږ خواړه او څلور ځله يې خورم، د شپې ډوډۍ ماښام خورم، بيا لږ

گرځم او وروسته ویده کېږم.

د سفر ملگري او خپلوانو به د هغه میلستيا کوله او هغه به هم له ځانه سره سوغات لکه:

د افغان الک او آذري جلی مینه

عطرونه، کلونیا او د ماشومانو د لوبو سامانونه ورکول. رخصتی په چټکۍ سره ختمه شو او سفدر اړین و چې بېرته لار شئ. دوي، درې ورځې يې په ښار کې سودا واخيسته او خپل د اړتيا وړ شيان يې پوره کړل.

آزو ته يې هم جرمني پنسلونه، پنسل پاک، د غاړې هار (لاکت) او داسې نور د معمارۍ شيان واخيستل.

څو ورځې وروسته يې د تگ وخت ورسېد او هغه هم د خپل بل ملگري سره چې په باکو ښار کې زدکړيال و، د کارنو بشپړولو او د ويزی کارنو د پاره خارجي، کار او ټولنيز، لوړو زدکړو وزارتونو ته لار، بيا د ايرفلوت نمايندگي چې د گلروشي په کوڅه کې وه لار او د بېرته تگ، ټکونو وخت يې تازه او ثابت (معين) کړ.

د تگ ورځ را ورسېده، هغه هم د کورنۍ ټولو غړو سره يې خدای پاماني وکړه او د خپل بکس او د اوږې کڅوړې (بيک) سره له کوره ووت.

عمومي سپرک خواته ملگري يې هم د ده په انتظار و، د هغه په رسېدو سره هغوی يوځای (شريکي) ټکسي موټر ونيو او هوايي ډگر خوا روان شول.

بيا هلته د بلې الوتنې په شان لمړی د کابل نړيوال ډگر نه تاشکند ته الوتنه وکړه او د تاشکند په ښار کې دوي شپې او ورځې پاتې شول، دوی به د ورځې په ښار کې گرځېدل او د شپې به هوټل ستنېدل.

د افغان الک او آذري جلی مینه

په آخره ورځ يې يو، يوغت د ازبکستان خټکي هم وپېرل اوله ځانه سره يې باکو ښار ته يوړل.

سفر د درسونو له پيل څخه څو ورځې مخکې رسېدلی و، او د درسونو پروگرامونو په اخیستلو يې پيل کړ، هغه به د نورو زدکړيالانو نه زدکړی کوي، ښه کتابونه يې له بازار نه پېرودل او هم يې له کتابخونې نه گټه اخیسته.

څو ورځې وروسته درسونه پيل شول، او هغه هم انستيتوت ته لاړ، بيا نوی مهال ویش (تقسیم اوقات) ياداشت کړ، د انستيتوت د پيل لمړی ورځې وې او ډېری زدکړيالان په لارو کې ول، ټولگي هم پوره نه ول.

سفر د يوې ودانۍ نه بلې ته لاړ او په لاره کې يې آزو وليده، هغه سفر ته ښه راغلاست و ويل، سفر هم د هغې نه مننه وکړه او ورته يې و ويل:

سبا دې چيرته و وينم؟

هغې و ويل:

خيريت خو به وي؟

بيا يې زياته کړه، که څه ويل وايي کولای شئ، همداسو يې راته و وايئ.

سفر و ويل:

څه ويل می نه درلود، ما د هيواد نه تاته څه سوغات راوړي دی، غوښتل می تا ته يې درکړم.

آزو خوشحاله شوه او ويې ويل:

سوغات چيرته ده؟

سفر و ويل:

هغه زما په کوتې کې ده، سبا به يې در ته راوړم.

د افغان الک او آذري جلی مینه

هغې مننه وکړه.

سفدر و ویل:

سبا خو به انستیتوت ته راځي؟

هغې و ویل:

هو!

هرو مرو!

بیا سفدر و ویل:

چیرته به دي و وینم چې سوغات دي در کړم.

هغې و ویل:

په لمړی ودانی کې سبا درس لری؟

سفدر و ویل:

مهال ویش وگورم!

هغه له کڅورې مهال ویش و باسه او وپي لید چې په دریم ساعت کې

درس لري.

هغې ته یې و ویل:

هو!

په دریم ساعت کې.

آزو و پوښتل:

څویم پور؟

سفدر و ویل:

څلورم پور.

هغې و ویل:

سمه ده!

زه به په دالان کې ستا دراتگ انتظار وکړم.

سفدر و ویل:

سمه ده!

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفدر هم له هغی نه خدای پاماني واخيسته او لابراتوار تعمیر خوا ته روان شو.

درسونو د ختمیدو نه وروسته لیلی ته لاړ.

مابنام د یوډی د خوړو نه ورسته د رسم و تخنیک اتاق لاړ تر څو خپله کورنی دنده بشپړه کړي.

تر ناوخته یې کورنی دنده تر سره کړه، بیا بیرته خپلي کوتې ته ستون او بیده شو.

سهار وختي له خوبه پاڅېد، د لمانځه نه وروسته یې خپل نور درسونه گردان کړل او بیا یې د آزو له پاره راوړي سوغات په یوې بسکلي کڅوړه کې واچول او د میز پر سر یې کېښودل، ترڅو د تگ په وخت کې یې له هېره و نه وزي.

بیا یې خپل ورځني نوټونه او کتابونه راټول کړل.

د سهار د چای څښلو نه وروسته، خپل کالي یې بدله (تبدیله)، کڅوړه (بیک) یې واخيسته او د آزو د سوغات کوچنی کڅوړه یې هم په خپله کڅوړه (بیک) کې کېښوده.

بیا د کوتې نه و وت او درس ته لاړ.

دوي ساعتونه تېر شول او د دریم ساعت له پاره سفدر لمړی ودانی په لور حرکت وکړ.

په زینوکې و خوت او څرنگه چې څلورم پور ته ورسېد، د زیني په پای کې آزو ولاړه او د سفدر په انتظار وه.

سفدر آزو ولیده او هغی ته یې سلام واچوه.

هغی هم سلام ته وعلیکم و ویل.

بیا سفدر آزو ته و ویل:

راځه لږ د لارې نه لرې شوو.

هغوي د لارې نه لرې شول، بیا سفدر د هغی د سوغات کڅوړه و ویسته او هغی ته یې ډالی کړه.

د افغان الک او آذري جلی مینه

هغې ډیره، ډیره مننه وکړه.

په دې وخت کې زرو هم ورسیده او آزو ته یې وویل:
زه هم په سوغات کې شریکه یم، که نه بیا ټولو ته وایم.
آزو په خندا شوه او ویې ویل:

سمه ده!

سندر چې ډېر شرمندوکی (کم جرات) و، ژر یې خدای پاماني واخیسته
او خپل ټولگي ته روان شو.

د دوی تر مینځ سره اړیکه وه او آزو سوچ کوه چې سندر هم ور سره
مینه لري، مگر نه شي کولای چې ورته و وایي.

هغې به سوچ کوه چې وخت ډېر دی او یوه ورځ به ورته و وایي او د
واده وړاندیز به ورته وکړی.

وختونه تېرېدل او دوی په درسونو بوخت ول.

د آزو نیا په فارسي پوهېده او آزو ترې لږ، لږ فارسي زدکړې کوي.

یوه ورځ سندر خپلې کورنۍ له پاره لیک، لیکه او خورا بوخت
(مصروفه) و، په دې وخت کې آزو راغله، تر څنګ یې ودرېده او د

هغه د لیک سر خط یې په فارسي ولوست.

سندر څنګ ته وکتل؛

آزو ته یې و ویل:

ته له کومه شوي؟

یو دم، لکه پېرې پیدا شوي؟

هغې و ویل:

ما له لرې ولیدې.

ومي غوښتل تا ته سلام درکړم، کوم وخت چې نږدې شوم ومې لید ته
لیک، لیکي.

سندر و پوښتل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

فارسي دي له چانه ياده کړي ده؟

هغي و ويل:

د خپلي پلارني نيا نه.

هغه په اصل کي فارسي ژبي ده.

زه غواړم فارسي ژبه ياده کړم.

سفر و ويل:

بڼه کار دی.

بيا هغي خدا پاماني واخيسته او روانه شوه.

وختونه تېرېدل، درسونه پيلېدل بيا رخصتي راتلي، اوړی به ژمی او

ژمی به اوړی کېده.

يوه ورځ سفر په لمړی ودانی کي په زينو خاته چي مخي ته يي آزو

او زرو راغلل، دواړو سفر ته سلام و وايه، سفر د هغوی سلام ته

عليکم و ويل، بيا آزو سفر ته و ويل:

زه هم په رخصتيو کي د زرو سره هنگري هیواد ته تللي وم او د تاله

پاره مي سوغات راوړی دی.

بيا يي خپله کڅوړه (دستکول) خلاص کړ او يوه کوچنی کڅوړه يي را

و ويسته او سفر ته يي ور کړه.

سفر مننه وکړه او بيا يي خدای پاماني واخيسته او روان شو، تولگي

ته ورسيد پر څوکی کيناست او سوغات يي خلاص کړ، ويي ليد چي

په هغه کي يو کوچنی دلاس جوړ شوی نر زمري دی.

سفر پر هغه لاس کش کړ، هغه زمري ډېر بڼکلي او پوست و.

سفر سوچ کوه چي دا يي دي ته ورکړي چي کورته يي وپسي او خپل

کوچني ورور ته يي ورکړي، تر څو پرې لوبي وکړی.

درسونه مخ په خلاصېدو شو او يولسم سمستر ورسېد.

يوه ورځ زرو د سفر مخي ته راغله او هغه ته يي سلام ور کړ.

سفر هم هغي ته و عليکم و ويل.

د افغان الک او آذري جلی مینه

بیا یې و ویل:

آزو تاته یو وړاندیز لري.

سندر و پوښتل:

څه وړاندیز؟

هغې و ویل:

د واده وړاندیز.

بیا یې زیاته کړه؛

هغه د تاسره مینه لري، او سوچ کوي چې ته هم ور سره مینه لري.

تېر شوي وخت کې هغې نه غوښتل چې ته او هغه له درسونو و وځی

، ځکه چې دواړه اول نمره یاست.

په دې وخت کې سندر هک پک شو، او د زمري د سوغات په معنی

پوه شو.

هغه و ویل:

هغه ښه پوهېږی چې زمونږ په هیواد کې جگړه ده، او زه د یوی بی

وزلې کورنی غړی یم، په ښار کې په کرایي کورونو کې اوسېږم.

ښار کې برېښنا هم لږه ده، ترانسپورتي ستونزې هم ډېرې او خلک

اروپایي کلتور سره آشنا (بلد) نه دي او نه کولای شو پر خلکو یې و

منو.

په دې وخت کې آزو هم را ورسېده او سلام یې وکړ، دواړو سلام ته

یې وعلیکم و ویل:

بیا هغې و ویل:

زه کولای شم په خیمه کې هم ژوند وکړم.

سندر و ویل:

زه باید کورته لیک و لېږم او د کورنی سره یې شریکه کړم.

هغې و ویل:

ته کولای شی، دلته پاتې شی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

مونږ کور او موټر هم لرو.

سفدر و ويل:

زه د کورنۍ سره مشوره کوم او بيا به تا ته خبر درکړم.

هغې ومنه او د زرو سره روانه شوه.

سفدر ډېر خواشینی شو او له ځانه سره يې و ويل:

دا کار نه کېدونکې دی.

زه ناچاره يم، هېواد ته ستون شم.

بيا به هلته جبري عسکري کوم، وخت يې شپږ میاشتي وايي، که په

دوي کالونو کې ترې ژوندی خلاص شم، شکر به و باسم.

بيا دا خلک د هوسا ژوند خاوندان دي، جگړه يې نه ده ليدلې او کومو

ستونزو سره هم نه دي مخ شوي.

د دې له پاره هېواد کې ژوند کول خورا ستونزمن او د امکان نه لري

ده.

دلته پاتې کېدل هم آسانه کار نه دی، بل هېواد، پردي خلک، بيا کورنۍ

به څنگه شي؟

خورا ډيرې پوښتنې چې حل نه لري.

سفدر سوچ کاوه چې څنگه آزو ته قناعت ورکړی چې له دې وړاندیزه

تېره شي.

څو اونۍ تېرې شوې او زرو به کله ناکله د سفدر نه پوښتل:

د ليک ځواب نه دی راغلی؟

هغه به دروغ ويل:

نه!

تر اوسه نه دی راغلی.

بيا به زرو آزو ته احوال ور کاوه.

د افغان الک او آذري جلی مینه

بل سمستیر هم تېر شو او دیپلوم د دفاع وخت ورسېد، سفر د ټولونه د مخه په اعلی نمرې دفاع وکړه، او څو ورځې په لیلې کې و، تر څو خپل دیپلوم واخلي او هیواد ته ستون شی.

ټولو زدکړیالانو د خپلو دیپلومونو دفاع وکړه او ټولو ته و ویل شو: چېرته به نه ځی!

ډېر ژر به د تاسو دیپلومونه چاپ او په یوې غونډې کې درکړ شی. څو ورځې هم تېرې شوي.

غونډه جوړه او دیپلومونه و ویشل شو، ټول فارغان خوشحاله شوو. سفر هم د وخت نه د گټې په اخیستو سره، څه د کور سامان واخیست او په یو کوچني کانتینر کې یې واچول، بیایي خپل کتابونه او پخوا اخیستي شیان یې راټول او کانتینر کې یې د ننه کړل.

د کانتینر دروازه یې ټینګه بیا یې په ترک (لاری) کې بار، د کنټرول او لېږد د پاره د ریل گاډي او گمرک مرکز ته و لېږد او. سبايي د گمرک د مسولینو په مخ کې کانتینر خلاص او د لېږد اجازه یې واخیسته، بیا د گمرک مسولینو و ویل:

ته کولای شی، لیلې ته لاړ شی! مونږ دا نن لېږو، ته کولای شی مزار شریف د ریل گاډی گمرک نه یې واخلي.

سفر مننه وکړه او له هغه ځایه و وت. بیا لیلې خوا ته روان شو، کوم وخت چې لیلې ته ورسید نورو افغان زدکړیالانو پرې غږ وکړ:

بڼه شو چې راغلی.

د لیلې مسول و ویل چې:

سبا به هرو مرو د خارجي وزارت ته لاړ او خپل دیپلومونه راجستر کړی.

لېست یې پروڼ لېږلی دی.

د افغان الک او آذري جلی مینه

.....

سندر له یوې خوا خوشحاله او د بلې خوا د آزو د یوه لار (یو طرفه) مینې په خاطر خپه و.

سوچ یې کاوه، مگر ډېر ناوخته و،

بیا به یې په زړه کې گرځېده:

کېدای شئ، توکې یې کړی وي.

یا یې غوښتل چی ما وځوروی.

دوي، درې ورځې نورې هم تېرې شوي، دلیلي مسول سندر ته د هغه

پاسپورت او د الوتکې ټکټ ورکړ او هغه ته یې و ویل:

تا د الوتکې الوتنه د جمعي په سهار دوي بجي ده.

الوتکه به لمړی له باکو ښار نه تاشکند او بیا وروسته به، بله الوتکه

کې کابل ته لار شئ.

کوبښ وکړه چې په ټاکلي وخت خپل هېواد ته لار شئ.

هغه و ویل:

سمه ده!

ټاکلي ورځ، ورسېده، سندر خپله کڅوره (بیک) او یو بکس واخیست

اود لیلې لمړي پور ته کوز شو، بیا یې ټکسي مرکز ته زنگ و واهه

تر څو هغه نړیوال ډگر ته ورسوي.

څو دکیکې وروسته ټکسي ورسید، چلونکی لیلې ته د ننه شو او

زدکړیالانو ته یې و ویل:

سندر څوک دی؟

هغه و ویل:

زه یم.

بیا چلونکي و ویل:

ستا موټر چمتو (تیار) دی.

بکس دی راکړه چې موټر کې یې کېږدم.

د افغان الک او آذري جلی مینه

سفدر د نورو زدکړيالانو، د ليلي مسول سره خدای پاماني وکړه، او ټولو سترگي د اوبنکو نه ډکې شوې. سفدر ټکسي کې کيناست او موټر هم حرکت وکړ. سفدر ته هم ژړا را تله.

د زدکړيالي بنکلي دوره، امنيت، د بنار پاکوالی، د خلکو مینه، پاکه هوا، تفريحي ځايونه او داسې نور... .

يو گړی وروسته هغه نړيوال ډگر ته ورسېد او نړيوال سالون ته د ننه شو، خپل بکس يې د لټون (کنترول) څانگې کې چک، لېږد ځای کې وسپاره او خپله د کڅوړې (بيک) سره نړيوال د الوتنې سالون ته ننوت. په دې وخت کې يې سترگي په آزو او زرو ولگېدې، چې د هغې پلار مور او خور يې هم ور سره ول.

دی هغوي ته نږدې شو او سلام يې ورکړ، د آزو سترگي سرې وې، هغې ډېر ژرلې ول، اوس يې هم ژړل. د آزو پلار سفدر ته و ويل:

ته کولای شئ دا الوتنه کينسله کړئ.

مونږ تاسو د واده مصارف په خپله کوو، او تا ته به په درې کالو کې اقامه واخلو.

بيا ته کولای شئ خپله کورنۍ هم دعوت کړئ.

سفدر خورا غمجنې او په ژړا شو، لږ وروسته يې دسمال له جبهه و ويست او اوبنکي يې پاکې کړې.

بيا يې په زړه کې څه وگرځېد او ويې ويل:

زه هيواد ته ځم، خپلې کورنۍ ته قناعت ورکوم او پس له شپږو مياشتو ډوکټورا ته راځم، بيا به سره و وینو او خبرې به رسمي کړو.

په دې وخت کې آزو او نورو مېلمنو کوم چې د آزو سره راغلي ول، خوشحاله شول.

هغوی سفدر ته و ويل:

د افغان الک او آذري جلی مینه

که دلته څه ستونزه وي، لیک راواستوه، مونږ يې اواره وو.
سفر هم خوشحاله شو.
په دې وخت کې اعلان شو چې د تاشکند مسافرين دې الوتکې ته
تشریف یوسئ.
سفر له هغوی نه خدای پاماني واخيسته او د ترمینل نه د وتو دروازي
په خوا روان شو.
سفر څټ ته و کتل:
آزو ولاړه او ترمینل د وتو دروازي خوا يې کتل او ژړل.
سفر هم خواشیني روان و.
تر الوتکې د ننه کېدو تر وخت يې څټ ته کتل او آزو يې لیده چې هغه
ته گوري.
سفر الوتکې ته د ننه شو او پر ټاکلي ځای کیناست، ترمینل ته يې و
کتل، مگر څوک نه بنکارېدل.
الوتکې، الوتنه وکړه او د تاشکند نړیوال هوايي ډگر پر لور يې الوتنه
پیل کړه.
سفر به له ځانه سره ویل:
شپږ میاشتي ډیر وخت نه دي، ژر به تېر شی.
بیا به د ډکتورا له پاره لار شم او د آزو سره به خبرې وکړم.
هغه لمړی تاشکند بیا کابل ته ورسېد، د کابل نړیوال ترمینل کې تري
پاسپورت واخيستل شو.
هغه امنیتي مسولینو ته و ویل:
زه دوی کلنه ویزه لرم، شپږ میاشتي وروسته بیرته زم.
هغوی و ویل:
شپږ میاشتي وروسته راشه، پاسپورت دې له دې ځایه واخه.
په دې وخت کې یو نظامي افسر راغی او ویې ویل:
دا ټکت واخه!

د افغان الک او آذري جلی مینه

په ټکت کې يې ليکلي ول:

پنځلس ورځيني تعجيل.

بيايي زياته کړه؛

دا درسره وساته او کولای شئ ځان عسکري ته څېره او وروسته د

عسکري خدمت نه خپلو نورو لوړو زدکړو ته دوام ورکړئ.

سندر ټکت واخيست او خپه له ټرمينل نه و وت.

کورته لار او د عسکري په هکله يې د کورنۍ سره مشوره وکړه.

ورور يې و ويل:

سبا به څو ځايه په کابل کې وگرځو، خدای مهربانه دی چې کوم بڼه

ځای په بنار کې و مومو.

هغه و ويل:

سمه ده!

هغوی سهار وختي له کوره و وتل او څوځايه د عسکري د تېرولو په

خاطر لارل.

هغوی يو بڼه ځای و موند او ځان يې څېره کړ.

څو ورځې وروسته يې د آزو د مينې کيسه د ورونو او خویندو سره

شريکه کړه؛

هغوی و ويل:

کاشکې دې ور سره واده کړی وای.

هغه و ويل:

ما د تاسو او د جگړو په خاطر دا کار ونه کړ.

بيايي زياته کړه، هغی ماته د کور آدرس راکړی دی، زه به ورته ليک

واستوم.

ورور يې ورته آيروگرام د خط پاکت ورکړ او ويې ويل:

هغی ته ليک و ليکه!

سندر هم ليک و ليکه او پاکت يې بند کړ.

د افغان الک او آذري جلی مینه

ورور يې ورته د خپل د دندي آدرس ور کړ. هغه هم پاس د آزو او لاندي يې د خپل ورور آدرس وليکه، ليک يې ورورته وکړ چې له مرکزی پوسته خانې نه يې ولېږئ. هغه د سفر ليک واستاوه او ورور ته يې د لېږد اطمینان ور کړ. هغوی به يو بل ته ليکونه لېږل او د يو بل پوښتنه به يې کوله. د سفر عسکري اوږده او دهيواد حالات هم پېچلي شو. حالات مخ په خرابېدو شو، د شوروی په جمهوريتونو کې بدلون راغی او ټول پنځلس جمهوريتونه له مرکز نه خپله آزادی واخيسته او هر جمهوريت خائنه هيواد شو. په آذربايجان کې هم حالات خراب او د ارمنستان هيواد سره په جگړه بوخت شو. اړيکې لږې شوی، او يو خط به په شپږو مياشتو کې ته او راته. يو کال بل هم تېر شو، د آزو له خوا کوم ليک را نه غی. سفر بيا ورته ليک واستاوه، ليک د شپږو مياشتو نه وروسته بېرته مسترد شوی او په کې ليکل شوي ول. ستاسو آدرس ناسم دی، پخوانی ودانی نړيدلی او پر خای يې نوي لور ودانی د جوړېدو په حال کې دي. سفر ډير خواشینی شو او څه يې د لاسه، نه راتلل. د يوې خوا عسکري د شپږ مياشتو په عوض، دونيم کالوته وغزېده او له بلې خوا په هيواد کې جگړه توده، تر څو شوروی پلوه رژيم هم سقوط وکړ او ټولې اړيکې وشلېدې. کلونه تېر شول، نوي تکنالوژی مينځ ته راغله، ډيری خلک د موبایل او نورو پاڼو(صفحو) لکه:

سکايپي، فيس بوک، واټساپ، ټويټر، انستگرام په ذريعه يو بل پيدا کړل، مگر د آزو نه کوم خبر سفر ته و نه رسېد.

پای

د چاپ شویو کتابونو لیست

۱. معماری افغانستان
۲. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش شفاخانه ها)
۳. راهنمود طلايي (برای اساتید انستیتوت های تخنیکي و ساختمانای افغانستان)
۴. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد اول
۵. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد دوم
۶. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
۷. معماری اصیل شهر کابل (مرادخانی)
۸. معماری شهر کابل (بی بی مهر)
۹. افغانستان در قرن تکنالوژی
۱۰. زونبندی اقلیم و زلزله افغانستان
۱۱. صدقه جاریه/ دنیای انجینری
۱۲. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد اول (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۳. داستان حقیقی با مقیاس معماری
۱۴. فرار از کشور- با تصاویر مستند
۱۵. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
۱۶. پخسه در افغانستان
۱۷. بنیا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترلیا
۱۸. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد دوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)

۱۹. منار جام – الهامی برای قطب منار
۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲۴. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲۵. چپر ته چي قانون نه شته (گدوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲۶. مږنه جو ما تونه ،، پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه – مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
- (تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک کابل)
۳۴. ۴۰- چهل
۳۵. مجنون او گلچپن (پښتو ناول)
۳۶. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)
۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد اول)

د افغان الک او آذري جلی مینه

---

۳۹. برف ها آب ميشود
۴۰. رسم و تخنيک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
۴۱. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
۴۲. بوډا بشکاري (پښتو ناول)
۴۳. د اسلامی معماری پیل
۴۴. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
۴۵. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
۴۶. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد دوم)
۴۷. د شپېلی مینه (مه ینه) په کچه گری کی (پښتو ناول)
۴۸. حشمت خان د کلا معماری
۴۹. د افغان الک او آذري جلی مینه (پښتو ناول)

د افغان الک او آذري جلی مینه

د کار لاندې کتابونو لېست

۱. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد سوم)
۲. وچ بڼونه او پارکونه
۳. په اسلامي نظام کې ودانيز پرمختگ
۴. د ژرند گري ماما مینه
۵. سرغندوی (ناب، مشهور) پوډري
۶. لیونی لېوه
۷. بې زده کړې پوی
۸. شپنه ادې
۹. کوشنی سوداگره
۱۰. سپین کارغه
۱۱. سور تنور
۱۲. خره بیزو
۱۳. بندي مرغه
۱۴. توده پرستن
۱۵. د ژوند پای

د افغان الک او آذري جلی مینه

د امکان او وخت په صورت کي

۱. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
۲. تاریخ معماری افغانستان
۳. حویلی های آسمان خراش
۴. ارتباط گذشته، حال و آینده در معماری
۵. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
۶. شیطان چراغ
۷. خاطره ها

Afghan boy And Azari Girl's Love

Written by:

Architect PHD

Hashmatullah Atmar

June / July - 2024

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**